

**MINISTERUL EDUCAȚIEI
CENTRUL NAȚIONAL DE POLITICI ȘI EVALUARE ÎN EDUCAȚIE**

**REPERE METODOLOGICE PENTRU APLICAREA
CURRICULUMULUI**

**LA CLASA a IX-a
ÎN ANUL ȘCOLAR 2021-2022**

DISCIPLINA: *CONSILIERE ȘI ORIENTARE*

București, 2021

CUPRINS

Suport pentru o tranziție de succes

- 1. Elemente ale profilului de formare al absolventului de liceu**
- 2. Elemente programatice cu privire la Consilierea și orientarea (liceu). Precizări privind activitățile de dirigenție**
 - 2.1. Metodologii în vigoare referitoare la curriculumul național: Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar- planuri cadru și programe școlare (OMEN nr. 3593/2014); Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii (OMEN nr. 3238/2021)
 - 2.2. Documente de politici curriculare realizate în cadrul Proiectului CRED Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (OMEN nr. 5765/15.10.2020)
 - 2.3. Programe școlare în vigoare pentru Consiliere și orientare în liceu
 - 2.4. Concluzii ale unor rapoarte tematice cu relevanță în Consiliere și orientare
- 3. Considerații generale și idei practice pentru estimarea nivelului de dezvoltare a competențelor de consiliere și orientare la finalul clasei a VIII-a în vederea planificării activităților de consiliere și orientare pentru anul școlar 2021-2022**
 - 3.1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii școlari anteriori, ciclul gimnazial
 - 3.2. Evidențierea continuităților între curriculum existent pentru liceu și cel aflat în vigoare pentru învățământul gimnazial
- 4. Valorificarea experiențelor pozitive utilizate în învățarea din cadrul disciplinei Consiliere și dezvoltare personală din gimnaziu**
 - 4.1. Prezentarea modelului dezirabil de proiectare curriculară pe baza reperelor de design curricular a programelor școlare din gimnaziu
 - 4.2. Lectii învățate din demersurile anterioare de elaborare a programelor școlare de gimnaziu
 - 4.3. Elemente de specificitate ale Consilierii și orientării pentru elaborarea programelor școlare
 - 4.4. Resurse necesare dezvoltării programelor școlare pentru liceu
- 5. Recomandări pentru construirea și dezvoltarea noilor achiziții în clasa a IX-a**
 - 5.1. Competențe cheie. Competențe generale și competențe specifice
 - 5.2. Activități de învățare
 - 5.3. Sugestii metodologice
 - 5.4. Feedback și evaluare
 - 5.5. Intervenții personalizate (elevi în categorii de risc, învățare on-line, situații de criză etc.)
 - 5.6. Bune practici și experiențe ale practicienilor în educație

Concluzii

Referințe

Suporț pentru o tranziție de succes

Documentul elaborat valorifică contribuțiile anterioare, bunele practici și cercetările relevante din domeniul consilierii școlare. Educația este veriga esențială pentru a ține pasul cu schimbările în societate prin faptul că oferă absolvenților și societății maximum de oportunități. Cu ritmul rapid de schimbări al tehnologiei, sociale și culturale în economia globală actuală, elevii au nevoie de consiliere și orientare pentru a fi susținuți în tranziția de la școală gimnazială, la liceu/colegiu, indiferent dacă este vorba de formare în ucenicie, viață în comunitate, universitate sau la locul de muncă.

Luând în considerare faptul că, la liceu, activitățile de Consiliere și orientare beneficiază de condiții speciale, personalizate, având în vedere lipsa notării și desfășurarea acestora în afara orelor de curs, ține de priceperea, voința și pasiunea dirigenților de a motiva corespunzător și de a oferi elevilor cadrul necesar exersării unor oportunități valoroase pentru dezvoltare, puternic ancorate în nevoile și particularitățile vârstei acestora.

Consilierul școlar este cadrul didactic care în activitatea de Consiliere și orientare oferă încredere elevilor și conduce la abordarea deschisă și sinceră a provocărilor cu care aceștia se confruntă. Rezultatele obținute într-un astfel de demers au consecințe favorabile asupra performanțelor academice obținute de elevi, îmbunătățirii calității vieții și a stării de bine.

1.

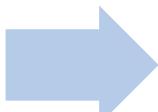
ELEMENTE ALE PROFILULUI DE FORMARE AL ABSOLVENTULUI DE LICEU



Profilul de formare al absolventului de liceu reprezintă o componentă reglatoare a Curriculumului național și descrie așteptările exprimate față de elevi la sfârșitul învățământului preuniversitar, prin raportare la cerințele exprimate în Legea educației naționale, în alte documente de politică educațională și în studii de specialitate.

Profilul absolventului de liceu este axat pe competențele cheie și exprimă în ce măsură educabilul s-a apropiat de idealul educațional. Pe lângă competențele care definesc profilul absolventului la finalul clasei a X-a, respectiv clasei a XII-a, profilul de formare al absolventului învățământului profesional și al învățământului liceal tehnologic și vocațional cuprinde un ansamblu de rezultate ale învățării, cu relevanță directă pentru calificarea dobândită.

REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII
sunt descrise prin standardul de pregătire profesională specific fiecărei calificări profesionale și se coreleză cu descriptorii de nivel ai Cadrului național al calificărilor.



Rezultatele învățării fac explicit referire la selectarea, combinarea și utilizarea adecvată de cunoștințe, abilități și atitudini pentru rezolvarea cu succes a unei anumite situații de muncă sau de învățare, precum și pentru dezvoltarea profesională și personală.

Profilul absolventului de liceu descrie setul de competențe pe care elevii trebuie să le aibă în etapa specifică a formării lor educaționale, pentru a-și cunoaște și maximiza potențialul, pentru a face față diferitelor contexte din afara spațiului școlar/universitar, corelând contextelor formale, nonformale și informale de învățare.

Centrarea pe competențe în domeniul Consiliere și orientare presupune promovarea adecvată a unor cunoștințe, abilități și atitudini, nu doar a unor cunoștințe/ conținuturi ale învățării, pentru contexte diferite de viață, raportate la nevoile și la interesele omului contemporan. Acestea reprezintă sisteme integrate de cunoștințe, abilități, valori și atitudini care se preconizează a fi atinse până la sfârșitul anilor de studii.

Competențele generale/ specifice în aria curriculară Consiliere și orientare sunt concepute pe de o parte, pentru dezvoltare și împlinire personală, inserție profesională, incluziune socială și cetățenie activă, dezvoltare durabilă și un stil de viață sănătos, iar, pe de altă parte, pentru a face față schimbărilor economice, sociale, culturale, informaționale cu care se confruntă omenirea.¹

1. COMPETENȚĂ DE LITERAȚIE
2. COMPETENȚE DE MULTILINGVISM
3. COMPETENȚE PENTRU MATEMATICĂ, ÎN ȘTIINȚE, TEHNOLOGIE ȘI INGINERIE
4. COMPETENȚĂ DIGITALĂ
5. COMPETENȚĂ PERSONALĂ, SOCIALĂ ȘI DE A ÎNVĂȚA SĂ ÎNVEȚI
6. COMPETENȚĂ CIVICĂ

COMPETENȚE CHEIE EUROPENE (2018)

¹ [Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning Text with EEA relevance. \(europa.eu\). RECOMMENDATIONS COUNCIL COUNCIL RECOMMENDATION of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning \(Text with EEA relevance\) \(2018/C 189/01\)](https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2018/189/01/EEA_relevance_en.pdf)

Competențele specifice sunt derivate din competențele generale și sunt formulate progresiv. Astfel, achizițiile dintr-un an superior continuă și aprofundează achizițiile din anii anteriori, valorifică experiențele de învățare și viață ale copiilor, facilitează transferul în contexte situaționale specifice vieții școlare și extrașcolare. Competențele formate prin aria curriculară Consiliere și orientare sunt cu precădere **competențe non-cognitive**, cunoscute uneori sub numele de competențe socio-emoționale, competențele secolului XXI, soft-skills sau abilități transferabile. Acestea sunt dezvoltate pentru realizarea conexiunilor între ceea ce elevii învăță și raportarea la utilitatea abilităților și a cunoștințelor dobândite, pentru viață reală.

În spiritul Recomandării europene cu privire la competențele cheie, disciplinele tradiționale devin instrumente de lucru și un cadru de formare pentru competențele cheie. Profesorul modern este cel care își asumă un rol de facilitator al învățării, care se focalizează pe formarea și dezvoltarea acestor competențe pentru fiecare elev, atât de necesare pentru un viitor împlinit în zona personală și de carieră. Piața muncii solicită competențe non-cognitive și competențe digitale, în special o combinație a acestora. (JRC, Gonzalez Vazquez et al., 2019)

Pentru a pregăti tinerii pentru viitor, este necesar ca în școală, elevii să fie implicați activ în construirea unui traseu educațional și profesional compatibil cu lumea muncii, accesibil în comunitate. Aflat într-un moment cheie în educația sa, elevul învăță să-și exploreze oportunitățile de carieră disponibile, propriile interese, valori și obiective. Cercetările arată că mulți tineri aspiră la ocupații care se îndreaptă vertiginos spre automatizare (OECD, 2020). În acest context, cei care provin din medii defavorizate au mai puține șanse de a participa la activități pentru dezvoltarea carierei, cum ar fi: lecții, workshopuri, târguri de joburi, job shadowing, întâlniri cu specilași, webseminarii etc. și de a discuta cu un consilier specializat în domeniul carierei (Mann et al., 2020), fapt pentru care aceștia au un risc mai mare de a manifesta confuzie în legătură cu modul în care educația și calificările sunt legate de locuri de muncă și cariere. (PISA, 2018)

Educația și planificarea carierei sunt esențiale pentru ca elevii să ia decizii bine informate, responsabile și adecvate aspirațiilor lor, construind managerii eficienți ai propriei vieți. Etapa maturizării din liceu ține cont de trei repere de bază: vreau, pot, trebuie și transformă prin activitățile de consiliere visurile tinerilor în adevărate proiecte de viață profesională.

Pentru a-și asigura succesul în carieră, elevul învăță în școală să-și proiecteze traseul de carieră, să-și concentreze eforturile și resursele personale, pentru a obține cele mai bune rezultate în activitatea școlară și profesională. S-a constatat că 30% dintre adolescenți la nivel global sunt interesați doar de 10 ocupații (IAG, 2019) și este nevoie de o mai mare conștientizare asupra aspectelor legate de mediu sau chiar adaptări ale procesului de muncă. (ILO, 2019)

Oferta educațională pentru aria curriculară Consiliere și orientare urmărește în prezent, simultan, următoarele direcții:

1. facilitarea accesului la întreaga ofertă de educație și formare profesională;
2. sprijinirea bunei inserții socio-profesionale viitoare a tinerilor;
3. ameliorarea continuă a procesului de utilizare a resurselor umane de care dispune societatea.

În cadrul Consilierii și orientării, preocuparea pentru cele trei aspecte menționate mai sus devine centrală, focalizarea pe acestea fiind explicită. În principal, elevii beneficiază, în cadrul orelor alocate în aria curriculară Consiliere și orientare, de sprijin pentru conștientizarea conexiunilor între ceea ce învață, deschiderea pentru dezvoltare personală și utilitatea competențelor dobândite, pentru viața reală.

Conștientizarea transferului de atitudini, abilități și de cunoștințe în activitatea școlară și în viața reală sporește motivația și interesul elevilor pentru învățare, aşa cum reiese din programa școlară aflată încă în vigoare pentru această etapă de școlarizare.²

Este de dorit astfel, ca activitățile desfășurate de către profesorii dirigenți și de consilierii școlari în cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare:

- să ofere cadrul necesar descoperirii și valorificării optime a resurselor personale ale elevilor, a modului în care acestea pot fi îmbunătățite sau dezvoltate;
- să cultive respectul și încrederea în sine și în ceilalți;
- să conducă la recunoașterea și aprecierea unicății fiecărei persoane;
- să exerceze reziliență;
- să creeze contexte favorabile exersării abilităților de comunicare eficientă, de dezvoltare a abilităților sociale, de valorizare a relațiilor interpersonale și de promovare a relațiilor sănătoase cu ceilalți;
- să creeze contexte favorabile de înțelegere și de punere în practică a mecanismelor de prelucrare eficientă a informației, de valorificare critică și selectivă a informațiilor, de bun management al învățării, de adaptare și deschidere la noi tipuri de învățare;
- să ofere cadrul motivational și flexibil care să faciliteze oportunități de luare a deciziilor și de conștientizare a importanței dezvoltării și exersării abilităților de planificare a carierei, de explorare și selecție a celor alternative de carieră care corespund propriului profil vocațional, de căutare a unui loc de muncă și de identificare a posibilelor căi de acces pe piața muncii.

Știut fiind faptul că experiențele de învățare socială și emoțională facilitează dobândirea unor abilități, atitudini, comportamente sociale și emoționale și performanțe academice de nivel superior (Durlak, J. A.; Weissberg, R. P.; Dymnicki, A. B.; Taylor, R. D.; Schellinger, K. B. 2011).³ este necesar ca activitatea de Consiliere și orientare să promoveze o învățare autentică, puternic ancorată în prezent și viitor, care să valorifice experiențele elevilor din trecut și să-i pregătească pentru o viață în care trăirile, emoțiile, comportamentele și atitudinile din viața de zi să se completeze armonios și să fie orientate spre o viață de calitate și o stare de bine bio-psiho-socială.

² Programa școlară pentru aria curriculară Consiliere și orientare, clasele a IX-a- a XII-a, 2006

³Durlak, J. A.; Weissberg, R. P.; Dymnicki, A. B.; Taylor, R. D.; Schellinger, K. B. 2011. The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions. In: Child Development, January/February 2011, Volume 82, Number 1, Pages 405–432)

⁴ORDIN ME nr. 3.239 din 5 februarie 2021 privind aprobată documentul de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

Recomandările cuprinse în Rezoluțiile Consiliului European (2004, 2008) subliniază rolul consilierii și orientării ca suport concret pentru câștigarea autonomiei în învățare, pentru deciziile cotidiene ale individului și facilitarea accesului la activități de consiliere pentru toți cetățenii, pe tot parcursul vieții.

Sistemul de învățământ românesc este centrat pe formarea de competențe. Fiecare persoană are nevoie de competențe pentru împlinire și dezvoltare, angajare, incluziune socială, stil de viață sănătos și sustenabil, viață de succes, integrare în comunitate și cetățenie activă. Competențele se dezvoltă pe parcursul întregii vieți, din copilăria timpurie către senectute, din perspectiva unui context de învățare formală, non-formală, informală, în medii familiare, școlare, profesionale și comunitare.⁴

Ca rezultate ale proceselor de învățare, competențele sunt definite, în Recomandările europene, ca ansamblu structurat de cunoștințe, abilități și atitudini, aşa cum se precizează și în Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (CRED, 2020):

- cunoștințe- reprezintă un ansamblu de informații factuale, conceptuale, procedurale; idei, teorii validate și care sprijină înțelegerea unei discipline sau a unui domeniu de cunoaștere
- abilități- se referă la utilizarea cunoașterii existente în vederea obținerii unor rezultate
- atitudini- descriu modalități de raportare la idei, persoane sau situații

În sistemul de învățământ românesc se operează cu următoarele categorii de competențe: competențe cheie, competențe generale și competențe specifice.



Figura 1. Categorii de competențe din sistemul educațional

Conform ORDIN ME nr. 3.239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național, caracterizarea succintă a competențelor cheie, din perspectiva documentului european din 2018, pune în evidență următoarele aspecte definitorii: competențele cheie sunt cele de care are nevoie fiecare Tânăr pentru împlinire și dezvoltarea personală, pentru angajare, incluziune socială, pentru un stil de viață sustenabil, pentru o viață de succes în societăți pașnice, pentru gestionarea unei vieți sănătoase și pentru cefătenie activă. Competențele cheie sunt definite ca ansamblu de cunoștințe, abilități și atitudini ceea ce pune în evidență caracterul de construct complex al acestora și care structurează un profil de formare european pentru absolvenții învățământului preuniversitar.⁵

Gândirea critică, rezolvarea de probleme, luarea deciziilor, negocierea, creativitatea, empatia, abilitățile de analiză și interculturale sunt incluse în ansamblul competențelor-cheie, ce sunt vizate să fie dezvoltate și exersate cu succes în cadrul activităților de Consiliere și orientare.

Astfel, rolul Consilierii și orientării în dezvoltarea competențelor definitorii pentru profilul de formare al absolventului de liceu nu este unul secundar, dimpotrivă activitățile desfășurate de către dirigenți în strânsă colaborare cu profesorii consilieri școlari, pot contribui în mod semnificativ la dezvoltarea și exersarea unor modalități optime de punere în practică a competențelor cheie.

Exersarea abilităților de comunicare eficientă și dezvoltarea abilităților sociale, managementul eficient al comportamentului, emoțiilor, informațiilor și al învățării, dezvoltarea și exersarea abilităților de planificare a carierei și de practicare a unui stil de viață sănătos, sunt doar câteva dintre domeniile majore de competențe a căror abordare în cadrul activităților de Consiliere și orientare facilitează învățarea și echiparea Tânărului cu abilitățile viitorului, rezilienței și încrederii în sine.

Spre deosebire de celelalte discipline din Planul cadru, formatul orelor de Consiliere și orientare, așa cum este prevăzut în documentele curriculare actuale, lipsa notării și organizarea activităților în afara orelor de curs pentru învățământul liceal, facilitează o abordare altfel, relaxată, pliată pe nevoile de dezvoltare și specifice particularităților de vîrstă ale elevilor. Înțelegerea importanței și deschiderea cadrului didactic spre satisfacerea acestor nevoi prin realizarea activităților de Consiliere și orientare constituie condiții esențiale a căror îndeplinire pot contribui semnificativ la îmbunătățirea actului educativ și implicit la dezvoltarea competențelor cheie, cu impact pozitiv asupra rezultatelor învățării.

Diversele provocări, specifice vîrstei, cu care se confruntă elevii, care nu pot fi abordate și aprofundate în cadrul altor discipline, se pot constitui în situații de învățare relevante pentru orele de Consiliere și orientare, pot constitui puncte de plecare în abordarea Curriculum-ului, a

⁵ Recomandarea Consiliului privind competențele cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți (2018/C 189/01) [Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01)] [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01))

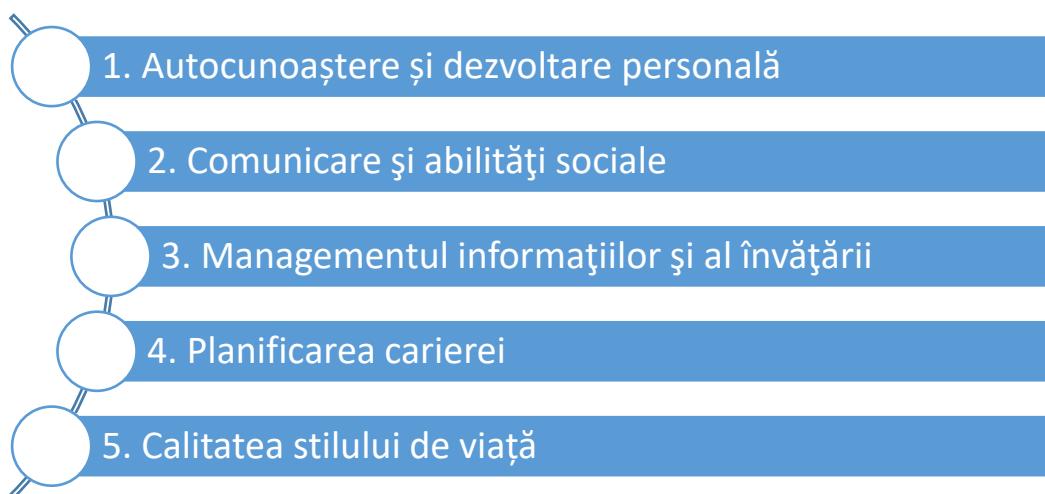
căror inspirație este chiar elevul. În felul acesta, orele de Consiliere și orientare plasează elevul și nevoile acestuia în centrul atenției.

Profilul de formare al absolventului unui nivel de învățământ constituie referențialul pentru dezvoltarea curriculumului și are implicații asupra evaluărilor și certificării competențelor dobândite de elevi. Profilul de formare al absolventului reprezintă o componentă reglatoare a Curriculumului național și este construit pornind de la reperele fundamentale de dezvoltare (în învățământul preșcolar) și de la descriptorii competențelor-cheie, declinați pe niveluri de învățământ (primar, secundar). Aceste descrie așteptările exprimate față de absolvenții diferitelor niveluri de studiu, prin raportare la: cerințele exprimate în Legea educației naționale, în alte documente de politică educațională și în studii de specialitate, la finalitățile învățământului, caracteristicile de dezvoltare ale elevilor.⁶

Disciplina Consiliere și orientare contribuie la dezvoltarea a **patru dintre cele opt COMPETENȚE-CHEIE** stabilite la nivel european.⁷

- competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice
- competențe pentru a învăța să învețe
- competențe digitale (bazate pe deprinderi de utilizare a tehnologiei pentru gestionarea informației și comunicarea electronică)
- competențe antreprenoriale⁸

În cadrul activităților desfășurate la clasă de către diriginte, parcurgerea conținuturilor învățării subordonate celor cinci module tematice:



⁶ ORDIN ME nr. 3.239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național

⁷ Council of the European Union, Commission of the European Communities, „Proposal for a Recommendation of the European Parliament and of the Council on Key Competences for Lifelong Learning”, Brussels, 10.11.2005, COM (2005)548 final.

⁸ Programa școlară pentru aria curriculară Consiliere și orientare, clasele a IX-a – a XII-a, 2006

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

oferă cadrul necesar atingerii competențelor care alcătuiesc profilul de formare, asigură un suport funcțional și atractiv pentru adolescenți, astfel încât aceștia să fie asistați în explorarea și stabilirea obiectivelor de viață, pentru a deveni încrezători în propriile forțe, persoane active și responsabile care participă motivat la inițierea și la derularea propriului traseu de învățare.

Cea mai importantă provocare este reprezentată de depășirea simplei invocări a competențelor cheie și angajarea în practici didactice relevante care conduc la dezvoltarea efectivă a acestor competențe, esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții. În acest sens, activitățile desfășurate în cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare joacă un rol crucial.

Cea mai importantă provocare este reprezentată de depășirea simplei invocări a competențelor cheie și angajarea în practici didactice relevante care conduc la dezvoltarea efectivă a acestor competențe, esențiale pentru învățarea pe tot parcursul vieții. În acest sens, activitățile desfășurate în cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare joacă un rol crucial.

Competențele cheie cu relevanță majoră în activitățile de consiliere și orientare dezvoltate la disciplina de Consiliere și Orientare pentru clasa a IX-a vizează următoarele (CRED, 2020):⁹

- „**Competența digitală** – *Implicită utilizarea cu încredere, critică și responsabilă a tehnologiilor digitale în contexte de învățare, de muncă și participare la activități sociale. Include alfabetizare digitală, comunicare și colaborare, alfabetizare media, creare de conținuturi digitale (inclusiv programare), siguranță (inclusiv stare de bine/confort în mediul online și competențe de securitate cibernetică), respectarea proprietății intelectuale, rezolvare de probleme și gândire critică.*
- **Competența personală, socială și de a învăța să înveți**– Presupune reflectarea asupra propriei persoane, gestionarea eficientă a timpului și a informației, a lucra în mod constructiv cu ceilalți, reziliență și managementul propriei învățări și al carierei. Totodată, se referă la a face față incertitudinilor și complexității, a învăța să înveți, a susține propria stare de bine fizică și emoțională, a menține sănătatea fizică și mentală, a empatiza și a gestiona conflicte într-un context incluziv și stimulativ.
- **Competența civică**– Se referă la acțiunea în calitate de cetățean responsabil și la participarea activă la viața civică și socială, pe baza înțelegerei conceptelor și structurilor sociale, economice, juridice și politice, precum și a dezvoltării globale și durabile.
- **Competența antreprenorială**– Reprezintă valorificarea oportunităților și a ideilor pentru a le transforma în valoare pentru ceilalți. Competența se fundamentează pe creativitate, gândire critică și rezolvare de probleme, inițiativă și perseverență, pe activitatea colaborativă pentru a planifica și gestiona proiecte care au valoare culturală, socială sau financiară”.

Tabelul de mai jos, propune o selecție a descriptorilor regăsiți în Profilul de formare al absolventului de clasa a X-a (disponibil online la: https://www.ise.ro/wp-content/uploads/2015/12/Profilul-de-formare-al-absolventului_final.pdf), care pot fi dezvoltați prin abordări specifice în cadrul Consilierii și orientării pe parcursul clasei a IX-a și a X-a. Rubrica Repere metodologice oferă câteva sugestii preluate din Programa școlară pentru aria

⁹ Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național- CRED, 2020

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

curriculară Consiliere și orientare, clasa IX-a și a X-a, 2006 și puse în corespondență cu cele patru Competețe-cheie cu relevanță majoră în activitățile de Consiliere și orientare (Programa școlară pentru aria curriculară Consiliere și orientare, clasele a IX-a- a XII-a, 2006).

Profilul de formare al absolventului de clasa a X-a

<i>Competența cheie</i>	<i>Descriptori conform Profilului de formare al absolventului de clasa a X-a, relevanți pentru/care pot fi dezvoltăți prin intermediul Consilierii și orientării</i>	<i>Repere metodologice</i>
Competență digitală	<ul style="list-style-type: none">- Utilizarea critică, selectivă și creativă a resurselor și aplicațiilor informaționale și educaționale digitale complexe, ca suport în rutina zilnică a învățării;- Participarea constructivă și creativă la dezvoltarea unor conținuturi digitale, inclusiv de tip social media sau resurse educaționale deschise în cadrul unor proiecte educaționale;- Promovarea normelor privind siguranța pe internet și a comportamentelor pozitive și constructive în mediile virtuale sociale.	<p>Utilizarea TIC în activități: completarea unor chestionare, teste și instrumente de evaluare a abilităților și intereselor personale, pentru orientarea în carieră; realizare unor teme pentru portofoliu, care presupun documentarea pe internet pe teme despre învățare, muncă și carieră; realizarea unor portofolii digitale care cuprind produse ale activităților și resurse personale relevante pentru nevoile și interesele de învățare.</p> <p>Discuții de grup, dezbateri, interviuri, sondaje de opinie cu privire la factorii care influențează alegerea și dezvoltarea carierei, brainstorming.</p> <p>Ex:</p> <ul style="list-style-type: none">- resurse informatiche și comunicaționale de informare cu privire la învățare, muncă și carieră (cls. a IX-a);- discuții de grup, dezbateri pe tema diversității și veridicității surselor de informații cu privire la oferta educațională și locurile de muncă (cls. a IX-a);- interviuri cu angajați și angajatori, specialiști din agențiile de plasare a forței de muncă, specialiști din cadrul ANOFM, consilieri școlari cu privire la sursele de informare despre educație și piața muncii (cls. a IX-a);- interviuri, sondaje de opinie cu privire la factorii care influențează alegerea și dezvoltarea carierei (cls. a IX-a);- căutarea pe Internet a informațiilor despre învățare, muncă și carieră (cls. a X-a);- E-learning-ul ca sistem educațional alternativ; învățarea on-line: avantaje și limite (cls. a X-a);- utilizarea Internet-ului în identificarea opțiunilor educaționale și ofertelor de muncă

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

		<p>potrivite aspirațiilor individuale. Accesarea paginilor unor pagini web de specialitate (cls. a X-a);</p> <ul style="list-style-type: none"> - brainstorming, discuții în grupuri de lucru, cu privire la utilitatea sistemului e-learning de învățare (cls. a X-a); - căutarea pe Internet, documentarea cu privire la condițiile de angajare, discuții cu specialiști din cadrul departamentelor de resurse umane (cls. a X-a); - explorarea site-ului www.go.ise.ro (cls. a X-a);
A învăța să înveți	<ul style="list-style-type: none"> - Formularea unor obiective și planuri de învățare realiste pe baza aspirațiilor personale, școlare și profesionale; - Identificarea și aplicarea unor strategii și tehnici de învățare eficientă; - Asumarea responsabilității pentru propria învățare, monitorizarea progresului personal și autoreglarea în activități de învățare individuală sau de grup; - Analizarea posibilităților de dezvoltare personală. 	<p>Brainstorming, discuții în grup, exerciții metaforice de cunoaștere și intercunoaștere, elaborarea unor proiecte individuale sau de grup.</p> <p>Ex:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brainstorming, discuții în grup despre factorii care influențează încrederea în propria persoană și strategiile de dezvoltare a acesteia (cls. a IX-a); - exerciții individuale și de grup pentru înțelegerea și interpretarea comportamentelor, emoțiilor, atitudinilor specifice adolescenței (cls. a IX-a); - exerciții metaforice de cunoaștere și intercunoaștere (cls. a IX-a); - exerciții de comunicare eficientă (cls. a IX-a); - exerciții de optimizare a gestionării emoțiilor (cls. a IX-a); - dezbatere elevi – profesori - consilieri cu privire la rolul tipurilor de învățare în obținerea succesului personal și profesional (cls. a IX-a); - exerciții pentru stabilirea criteriilor de autoevaluare a calităților personale (cls. a X-a); - dezvoltarea unui proiect de acțiune pentru gestionarea optimă a resurselor personale (cls. a X-a); - exerciții de exersare a mesajelor de tip “Eu” și de ascultare activă. Scenarii de comunicare / lipsă de comunicare cu părinții (cls. a X-a); - realizarea unei liste de emoții și de modalități de autocontrol emoțional (cls. a X-a); - elaborarea unui plan de îmbunătățire a autocontrolului emoțional (cls. a X-a); - discuții cu elevii pe tema: „Stiluri de învățare, performanță și succes.” (cls. a X-a);

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

		<ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unor proiecte (individual sau în grup) de îmbunătățire a performanțelor școlare (cls. a X-a);
Competențe sociale și civice	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea, în situații concrete de viață – școlare, extrașcolare, inclusiv profesionale - a valorilor, normelor și a obligațiilor morale; - Manifestarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, față de identitatea culturală proprie și față de identitatea celor care aparțin unor culturi diferite; - Asumarea responsabilității pentru consecințele alegerilor făcute în contexte școlare, extrașcolare și profesionale; - Manifestarea deschiderii față de empatie, diversitate, alteritate și interculturalitate. 	<p>Simularea unor situații de comunicare, joc de rol, dezbateri și discuții – argumente și contraargumente, proiecte individuale și de grup.</p> <p>Ex:</p> <ul style="list-style-type: none"> - exerciții de comunicare eficientă (cls. a IX-a); - exerciții de optimizare a gestionării emoțiilor (cls. a IX-a); - realizarea unor activități de grup pe tema calității relațiilor sociale și a stilului de viață: afișe, postere, pliante (cls. a IX-a); - proiecte individuale și de grup pe tema calității relațiilor de muncă și a stilului de viață (cls. a IX-a); - realizarea unui eseu pe tema violenței domestice, a consecințelor acesteia și a modalităților de prevenție sau intervenție (cls. a IX-a); - dezbatere pe tema rolului stilului de viață în alegerea unei profesii. Completarea unui chestionar de identificare a stilului de viață preferat și a profesiilor asociate acestuia (cls. a IX-a); - dezbatere pe tema calității vieții și a stilului de viață (cls. a X-a); - discuții de grup de identificare a factorilor care influențează performanța în muncă (cls. a X-a); - proiecte individuale și de grup de promovare a unui comportament sănătos (ex. exercițiul fizic) care crește calitatea vieții personale și profesionale (cls. a X-a); - dezbatere cu tema: „Ce este exploatarea copiilor prin muncă?” (cls. a X-a); - proiect de grup, postere cu tema: „Prevenirea exploatarii prin muncă a copiilor” (cls. a X-a);
Spirit de inițiativă și antreprenoriat	<ul style="list-style-type: none"> - Punerea în practică a unor idei inovative în derularea unor activități, proiecte, pe baza evaluării și minimizării riscurilor; - Manifestarea abilității de a lucra individual și în echipe pentru rezolvarea unor probleme care presupun schimb de opinii, 	<p>Proiecte individuale și de grup, dezbateri și discuții de grup, interviuri sondaje de opinie.</p> <p>Ex:</p> <ul style="list-style-type: none"> - discuții de grup, dezbateri pentru înțelegerea conceptului de carieră (cls. a IX-a);

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

	<p>planificare, organizare, obținerea unor rezultate, evaluare, reflecție critică;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analizarea posibilităților de dezvoltare personală; - Alegerea traseului profesional potrivit posibilităților și intereselor personale, oportunităților și provocărilor specifice diferitelor alternative. 	<ul style="list-style-type: none"> - interviuri, sondaje de opinie cu privire la factorii care influențează alegerea și dezvoltarea carierei (cls. a IX-a) - proiecte individuale și de grup pe tema calității relațiilor de muncă și a stilului de viață (cls. a IX-a); - studiu de caz cu tema: „Planificarea carierei și stilul de viață” (cls. a IX-a); - proiecte individuale și de grup de promovare a unui comportament sănătos (ex. exercițiul fizic) care crește calitatea vieții personale și profesionale (cls. a X-a); -dezbatere cu tema: „Cum influențează calitatea vieții performanța în activitatea școlară/profesională?” (cls. a X-a);
--	--	--

În plus, prin intermediul modulului tematic Calitatea stilului de viață, Consilierea și orientarea aduce o contribuție majoră și în dezvoltarea altor competențe cheie, cum ar fi de exemplu competențele de bază în științe și tehnologii - Manifestarea interesului pentru un stil de viață sănătos și pentru un mediu curat și aplicarea sistematică a unor reguli de păstrare a sănătății și reflecția critică asupra schimbărilor produse de activitatea umană în mediul înconjurător.

Următoarele tabele, reprezintă o privire de ansamblu asupra evoluției profilului absolventului de la un nivel de studiu la altul, din perspectiva gradului de dezvoltare al celor patru competențe cheie cu relevanță majoră în activitățile de Consiliere și orientare (*ORDIN ME nr. 3.239 din 5 februarie 2021 privind aprobarea documentului de politici educaționale Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național*

**Profilul absolventului din perspectiva competențelor cheie dezvoltate
în cadrul Consilierii și orientării
Descrierea competenței digitale pe niveluri**

Nivel elementar (la finalul clasei a IV-a)	Nivel funcțional (la finalul clasei a X-a)	Nivel dezvoltat (la finalul clasei a XII-a)
Rezolvarea unor sarcini simple de învățare prin utilizarea unor dispozitive și aplicații digitale familiare, care presupun funcții și reguli simple de folosire	Rezolvarea unor sarcini variate de învățare prin utilizarea cu încredere a unor dispozitive și aplicații digitale, potrivit regulilor de funcționare a acestora	Rezolvarea creativă de probleme care presupun organizarea datelor, a informațiilor și a conținutului digital, prin utilizarea unor dispozitive, aplicații digitale și rețele, potrivit principiilor și mecanismelor de funcționare a acestora

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

Manifestarea curiozității pentru accesarea și crearea de conținuturi digitale simple, care răspund unor nevoi de învățare specifice	Manifestarea interesului pentru accesarea, crearea și împărtășirea de conținuturi digitale variate, care răspund unor nevoi de învățare specifice	Manifestarea interesului pentru dezvoltarea de conținuturi digitale și utilizarea noilor tehnologii, inclusiv a celor care valorifică inteligența artificială, ca răspuns la nevoi de învățare specifice
Utilizarea dispozitivelor digitale cu respectarea unor reguli simple care vizează siguranța fizică și socio-emotională.	Utilizarea responsabilă și în siguranță a tehnologiilor digitale, prin respectarea de reguli referitoare la construirea și protejarea identității în mediul digital și prin raportarea critică la avantajele și riscurile mediului online.	Utilizarea critică a tehnologiilor digitale prin analizarea oportunităților, limitărilor și riscurilor pe care le implică și prin respectarea unor principii - de etică și juridice - care vizează datele personale și proprietatea intelectuală
Aplicarea unor reguli simple de colaborare și interacțiune în comunități Online	Manifestarea cetățeniei active prin interacțiuni și colaborare în medii digitale	Participarea activă la societatea cunoașterii prin utilizarea noilor tehnologii ca mediu de susținere a cetățeniei digitale

**Profilul absolventului din perspectiva competențelor cheie dezvoltate
în cadrul Consilierii și orientării**
Descrierea competenței personală, socială și a învăță să înveți, pe niveluri

Nivel elementar (la finalul clasei a IV-a)	Nivel funcțional (la finalul clasei a X-a)	Nivel dezvoltat (la finalul clasei a XII-a)
Căutarea de surse de informare și de îndrumare și sprijin pentru învățare din partea adulților/covârstnicilor	Manifestarea autonomiei și perseverenței în învățare, prin gestionarea timpului alocat sarcinilor de lucru și prin urmărirea progresului personal	Reflecția critică asupra rezultatelor învățării, prin raportare la exigențele proprii și la așteptările celorlalți
Utilizarea de tehnici simple de învățare care vizează clarificarea instrucțiunilor, organizarea informațiilor, verificarea rezultatelor	Aplicarea unor strategii preferate de învățare care să valorifice potențialul propriu și să susțină progresul personal	Identificarea oportunităților și luarea unor decizii avizate privind educația și cariera, pe baza cunoașterii nevoilor proprii de dezvoltare
Respectarea, în contexte cotidiene, a unor norme elementare de conduită și a unor reguli de comunicare	Relaționarea proactivă cu ceilalți, prin comunicare constructivă, cooperare și negociere în grup	Interacțiunea pozitivă cu alții într-o diversitate de contexte, manifestând toleranță față de puncte de vedere diferite, deschidere pentru rezolvarea de conflicte, încredere și empatie
Aprecierea calităților personale și a celor din jur, în vederea autocunoașterii și a colaborării constructive cu ceilalți	Manifestarea unei atitudini pozitive față de starea de bine personală și față de adoptarea unui stil de viață sănătos	Manifestarea rezilienței în gestionarea parcursului personal, social și de carieră, prin modul de abordare a obstacolelor și a schimbării, în diferite contexte de viață

**Profilul absolventului din perspectiva competențelor cheie dezvoltate
 în cadrul Consilierii și orientării**
Descrierea competenței civice pe niveluri

Nivel elementar (la finalul clasei a IV-a)	Nivel funcțional (la finalul clasei a X-a)	Nivel dezvoltat (la finalul clasei a XII-a)
Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)	Argumentarea modului în care identitatea culturală națională contribuie la identitatea europeană	Manifestarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, față de identitatea culturală proprie și față de identitatea celor care aparțin unor culturi diferite
Rezolvarea unor sarcini simple de lucru, prin utilizarea intuitivă a aspectelor care determină identitatea personală și identitatea grupurilor de apartenență	Manifestarea inițiativei în rezolvarea unor probleme ale grupurilor din care face parte și ale comunității locale	Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în diferite contexte de viață, prin recunoașterea valorii și a demnității propriei persoane și a celorlalți, a diversității și prin promovarea drepturilor omului, a coeziunii sociale și a nonviolenței
Participarea la acțiuni în contexte de viață din mediul cunoscut, prin îndeplinirea unor roluri și responsabilități	Participarea responsabilă la activități civice care se raportează la dimensiunile multiculturale și socio-economice ale comunității și la dezvoltarea durabilă a acesteia	Participarea, în calitate de cetățean responsabil, la activități care promovează valorile europene și dezvoltarea democratică a societății
Formularea de întrebări și de posibile răspunsuri bazate pe argumente simple cu privire la probleme personale, de grup sau ale comunității	Utilizarea gândirii critice pentru înțelegerea unor fenomene și procese sociale, inclusiv rolul îndeplinit de mass media	Raportarea critică la fenomene și procese economice și sociale, inclusiv la rolul și funcțiile mass-media într-o societate democratică, pentru luarea unor decizii pe bază de argumente

**Profilul absolventului din perspectiva competențelor cheie dezvoltate
în cadrul Consilierii și orientării
Descrierea competenței antreprenoriale pe niveluri**

Nivel elementar (la finalul clasei a IV-a)	Nivel funcțional (la finalul clasei a X-a)	Nivel dezvoltat (la finalul clasei a XII-a)
Identificarea unor posibile riscuri în desfășurarea activităților la care participă	Punerea în practică a unor idei inovative în derularea unor proiecte, activități, pe baza evaluării și minimizării riscurilor	Manifestarea inițiativei și a creativității în realizarea de proiecte, activități, pe baza evaluării, minimizării și asumării riscurilor
Luarea unor decizii privind rezolvarea unei situații simple, cooperând cu ceilalți, pe baza identificării și comparării alternativelor posibile de soluționare	Luarea unor decizii informate în contexte care privesc viața personală și profesională, pe baza comparării informațiilor necesare	Luarea unor decizii informate în situații de incertitudine și risc, prin comunicare și negociere cu ceilalți
Implicarea în proiecte simple care valorizează inițiativa și creativitatea, prin îndeplinirea unor roluri la nivelul clasei, al școlii sau al comunității locale	Implicarea în pregătirea și în derularea unor proiecte/activități utile pentru sine și pentru societate, prin transformarea unei idei în acțiune cu valoare pentru ceilalți	Participarea la activități de management de proiect, care presupun lucru individual și în echipă, inițiativă și reflecție critică, conducere și delegare de atribuții, mobilizare de resurse, valorizarea și motivarea celorlalți
Explorarea unor proiecții de viitor, școlare și profesionale, pornind de la nevoi și interese personale de învățare	Alegerea traseului educațional/ profesional potrivit posibilităților și intereselor personale, oportunităților și provocărilor specifice diferitelor alternative	Evaluarea propriilor puncturi și puncte slabe, a oportunităților pentru viața personală, socială și profesională, în vederea stabilirii unor roluri actuale și de perspectivă

Având în vedere contextul educațional actual, creat de pandemia COVID-19, activitățile de Consiliere și orientare pentru primul an de liceu, vor valorifica atât modalitățile de învățare tradiționale, cât și cele noi, moderne, exersate pe parcursul anilor anteriori, integrând TIC în experiențele de consiliere și orientare propuse adolescenților de clasa a IX-a.

2.

ELEMENTE PROGRAMATICE CU PRIVIRE LA CONSILIEREA ȘI ORIENTAREA ÎN LICEU. PRECIZĂRI PRIVIND ACTIVITĂȚILE DE DIRIGENȚIE



2.1. Metodologii în vigoare referitoare la curriculumul național: Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar- planuri cadru și programe școlare (OMEN nr. 3593/2014); Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii (OMEN nr. 3238/2021)

Metodologile în vigoare cu privire la Curriculum național, definesc următorii termeni:

- a) **curriculum**, în sens larg, reprezintă ansamblul structurat al proceselor și al experiențelor de învățare prin care trece elevul pe durata parcursului său școlar. În sens restrâns, cuprinde ansamblul coherent al documentelor de tip reglator care descriu un parcurs de învățare pe care școala îl oferă elevului.
- b) **curriculum-ul național** reprezintă ansamblul coherent al planurilor-cadru de învățământ și al programelor școlare din învățământul preuniversitar. Acesta cuprinde un set de documente care reglementează modalitățile prin care școala poate asigura atingerea finalităților educaționale, astfel încât să ofere fiecărui elev șanse egale pentru dezvoltarea personală și profesională, pentru inserția socială.
- c) **planul-cadru de învățământ** este un document de tip reglator, instrument de bază în promovarea politicilor educaționale la nivel național, care stabilește diferențiat- în funcție de nivelul de școlarizare, forma de învățământ și, după caz, filiera, profilul, specializarea/calificarea- disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire obligatorii studiate de către elevi în școală, numărul de ore pe săptămână alocat fiecarei/fiecăruia dintre acestea, precum și numărul de ore alocat disciplinelor/domeniilor de studiu/modulelor de pregătire opționale.
- d) **programa școlară** reprezintă un document de tip reglator, care stabilește, pentru fiecare disciplină/domeniu de studiu/modul de pregătire, oferta educațională corelată cu bugetul de timp și statutul precizat prin planul-cadru. Din perspectivă funcțională, programa este un instrument de lucru al cadrului didactic, care stabilește oferta educațională pentru un parcurs școlar determinat, în termeni de finalități urmărite, elemente de bază ale conținuturilor teoretice, experimentale și aplicative, recomandări metodologice pentru orientarea procesului didactic și pentru evaluare.
- e) **trunchiul comun (TC)** reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de elevi în funcție de nivelul de școlaritate, anul de studiu, filieră, profil și specializare. TC asigură egalitatea de șanse la educație pentru toți elevii.
- f) **curriculum diferențiat (CD)** reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de toți elevii în funcție de profiluri și specializări/calificări. CD constă într-un pachet de discipline/module cu alocări orare aferente, diferențiate pe profiluri și pe specializări/calificări.
- e) **curriculumul la decizia școlii (CDŞ)** reprezintă oferta educațională propusă de școală, în concordanță cu nevoile și interesele de învățare ale elevilor, cu specificul școlii și cu nevoile comunității locale, și se constituie atât din pachete disciplinare opționale ofertate la

nivel național, regional și local, cât și din pachete disciplinare opționale ofertate la nivelul unității de învățământ.

f) curriculumul în dezvoltare locală (CDL), specific învățământului profesional și tehnic, constituie oferta educațională la nivel local, elaborată de unitatea de învățământ în parteneriat cu operatorii economici/autoritățile administrației publice locale, pentru adaptarea formării profesionale a elevilor la nevoile locale ale pieței muncii.

g) consultarea pentru stabilirea curriculumului la decizia școlii reprezintă un proces prin care elevii și părinții sau reprezentanții legali ai elevilor sunt implicați atât în propunerea, cât și în alegerea curriculumului la decizia școlii, prin exprimarea unor opțiuni.

h) schema orară a clasei reprezintă documentul care specifică toate disciplinele studiate la nivelul unei clase, inclusiv CDŞ și alocările orare corespunzătoare.

Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar - planuri cadru și programe școlare (OMEN nr. 3593/2014) reglementează procedura de fundamentare, elaborare, evaluare, avizare și aprobare a planurilor-cadru de învățământ și a programelor școlare, ca părți componente ale curriculumului național.

- face referire la principiile de politică educațională și de construcție curriculară care stau la baza organizării Curriculumului național, la reperele și nevoile care fundamentează elaborarea Curriculumului național la fiecare nivel de învățământ.
- prezintă succint etapele procesului de elaborare, dezbatere și aprobare a planurilor-cadru de învățământ și a programelor școlare pentru disciplinele/domeniile de studiu și, respectiv, modulele de pregătire obligatorii din învățământul preuniversitar, cu precizarea unor prevederi speciale valabile pentru alternativele educaționale, pentru învățământul teologic, pentru învățământul liceal militar și pentru învățământul postliceal din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.
- prezintă modul de constituire a grupurilor de lucru, criteriile de selecție, responsabilitățile și modul de convocare a membrilor, modalitatea de aprobare a componenței grupurilor de lucru pentru elaborarea planurilor cadru de învățământ și a programelor școlare.
- prezintă distincția între CDŞ și CDL și modul de fundamentare în vederea stabilirii CDŞ/CDL.
- menționează instituțiile abilitate care pot elabora pentru oferta națională disciplinele / domeniile de studiu, respectiv modulele de pregătire opționale și etapele privind aprobarea prin ordin al ministrului educației.
- prezintă reperele, structura, modul de stabilire și etapele care trebuie parcuse în vederea aprobării de către Consiliul de administrație al unității de învățământ a ofertei de curriculum la decizia școlii.
- face precizări cu privire la responsabilitățile privind evaluarea calității curriculumului proiectat.

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

- anexa care face parte parte integrantă din metodologie, prezintă schematic etapele procesului de elaborare- dezbatere- aprobare a programelor școlare.

Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii (OMEN nr. 3238/2021) reglementează regimul curriculumului la decizia școlii din învățământul preuniversitar. De asemenea, stabilește procedurile de constituire a ofertei și de alegere a curriculumului la decizia școlii, de elaborare și de avizare a programelor corespunzătoare, de monitorizare și evaluare a implementării acestuia.

- face clarificări conceptuale și prezintă într-o manieră clară modul de stabilire a numărului de ore pe săptămână alocat pentru CDS.
- prezintă instituțiile în responsabilitatea cărora intră aprobarea programelor școlare ale disciplinelor/domeniilor de studiu promovate în oferta națională de CDS și criteriile de calitate pe care aceste programe trebuie să le îndeplinească.
- prezintă reperele care stau la baza proiectării optionalelor ofertate la nivelul unității de învățământ.
- prezintă tipurile de optionale care pot fi incluse în curriculumul la decizia școlii la nivelul învățământului primar, gimnazial și liceal.
- prezintă elementele care stau la baza proiectării și avizării ofertei de CDS: procedura privind constituirea ofertei de CDS la nivelul unității de învățământ; modalitatea de prezentare a ofertei de CDS și de alegere a optionalelor de către elevi/părinți/reprezentanți legali prezintă aspecte care reglementează proiectarea, avizarea, monitorizarea și evaluarea programelor pentru optionalele alese.
- prin intermediul celor trei anexe, pune la dispoziția cadrelor didactice, fișa pentru alegerea optionalului, fișa de avizare a proiectului de programă de optional și un document care specifică etapele, termenele și persoanele responsabile cu elaborarea și aprobarea curriculumului la decizia școlii.

Curriculum național este reglementat printr-o serie de metodologii, astfel:

a. Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar- planuri cadre și programe școlare (O.M.E.N. nr. 3593/ 18.06.2014)

Această metodologie reglementează procedura de fundamentare, elaborare, evaluare, avizare și aprobare a planurilor-cadru de învățământ și a programelor școlare, ca părți componente ale curriculumului național. Planurile-cadru de învățământ pentru liceu în vigoare (<http://programe.ise.ro/Actuale.aspx>) ca documente de tip reglator, cuprind aria curriculară *Consiliere și orientare*, fără a fi alocat un număr de ore, deoarece se are în vedere ora de dirigenție.

Activitatea de dirigenție este reglementată prin Anexa 1 la O.M.E.C.I. nr. 5132/10.09.2009, (<http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/12800>), reprezentând *Prevederile metodologice privind organizarea și desfășurarea activităților specifice funcției de diriginte*. Conform art. 3 din acest ordin, "Dirigintele desfășoară activități de suport educațional, consiliere și orientare profesională pentru elevii clasei pe care o coordonează. Activitățile cuprind teme stabilite de

către diriginte pe baza programelor școlare pentru aria curriculară *Consiliere și orientare* în vigoare și în concordanță cu specificul vîrstei și cu interesele/solicitările elevilor”.

Programele școlare în vigoare pentru aria curriculară *Consiliere și orientare*, nu au alocate pentru liceu ore în trunchiul comun

(http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/Progr_Lic/CO/Consiliere%20și%20orientare_clasele%20a%20IX-a%20-%20a%20XII-a.pdf) sunt aprobată prin O.M.E.C. nr. 5287/09.10.2006 și se adresează profesorilor dirigenți din învățământul liceal și consilierilor școlari. Acestea reprezintă un suport important pentru orele din aria curriculară *Consiliere și orientare* prin planurile-cadru de învățământ în vigoare, stabilind competențele generale vizate în acord cu competențele-cheie la nivel european, competențele specifice, conținuturile și o serie de sugestii metodologice utile profesorilor dirigenți.

b. Metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii (O.M.E.N. nr. 3238/05.02.2021)

Conform art. 1, metodologia ”reglementează regimul curriculumului la decizia școlii din învățământul preuniversitar. De asemenea, stabilește procedurile de constituire a ofertei și de alegere a curriculumului la decizia școlii, de elaborare și de avizare a programelor corespunzătoare, de monitorizare și evaluare a implementării acestuia.”

Activitățile de consiliere și orientare pentru elevii de liceu se pot derula și în cadrul orei dedicate curriculumului la decizia școlii, prin planul cadru. În acest sens, metodologia avută în vedere oferă repere importante pentru propunerea unui curs optional din sfera consilierii și orientării, în acord cu nevoile și interesele de învățare ale elevilor, resursele umane și materiale ale școlii și contextul local.

Această metodologie s-a dezvoltat în cadrul proiectului Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți - CRED, cod SMIS 118327.

2.2. Documente de politici curriculare realizate în cadrul Proiectului CRED Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național. Cadrul de referință al Curriculumului național (OMEN nr. 5765/15.10.2020)

Viziunea Curriculumului național derivă din idealul educațional, aşa cum este acesta definit în Legea educației și oferă oportunități de învățare care să-i permită fiecărui elev să-și împlinească potențialul, în funcție de opțiuni, să-i asigure integrarea în comunitate și manifestarea cetățeniei active, pentru a contribui la împlinirea nevoilor personale și ale societății.

Documentul Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național definește cadrul de construcție și de restructurare a curriculumului și oferă o perspectivă sistematică asupra contextului său de implementare, promovează o concepție curriculară unitară și coerentă având ca referință competențele-cheie, definite la nivel european, este în acord cu strategiile naționale de referință pentru dezvoltarea educației și asigură un cadrul conceptual și procedural care le confirmă relevanța și valoarea constructivă.

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

Acest document strategic promovează un nou Cadru de referință (CR) al Curriculumului național (CN), înțeles într-o triplă perspectivă: (i) ca răspuns sistemic la provocările globale, (ii) ca reacție la schimbările profunde din societatea românească și (iii) ca actualizare necesară a precedentului CR (1998). Documentul este unul cu valoare reglatoare pentru toate componentele sistemului educațional.

Documentul Repere pentru proiectarea, actualizarea și evaluarea Curriculumului național ia în considerare și rolul catalizator pe care îl are curriculumul la nivelul unui sistem de educație, prin punerea în evidență a necesității unei perspective sistemice, premisă pentru un cadru autentic de promovare a învățării pe întreg parcursul vieții. Opțiunea Curriculumului național se îndreaptă către o ofertă centrală pe formarea competențelor-cheie necesare unei dezvoltări durabile, promovării mediului antreprenorial și adevarării flexibile la modele culturale viitoare. Această abordare are implicații asupra sistemului de competențe propus, asupra mediului de învățare, asupra rezultatelor învățării.

Documentul Cadru de Referință al Curriculumului Național (2020) promovează aspecte inovative la nivelul sistemului educațional românesc prin faptul că:

- reafirmă centrarea pe elev, pe interesele și pe nevoile sale de învățare;
- ia în considerare provocările și evoluțiile specifice lumii contemporane;
- configuraază întregul sistem educațional preuniversitar, de la educația timpurie până la învățământul post obligatoriu, pe o filosofie educațională explicită, pe un sistem unitar de valori și principii;
- formulează, în mod explicit, opțiunea pentru un sistem educațional centrat pe formarea de competențe și descrie implicațiile acestei abordări asupra predării-învățării, a resurselor educaționale, a evaluării rezultatelor școlare, a formării și a managementului resurselor umane;
- formulează un set de finalități ale sistemului educațional centrate pe competențe-cheie, care includ profilurile de formare aferente fiecărui nivel de învățământ;
- permite flexibilitate, prin organizări conceptuale și organizări instituționale variate, în procesul de implementare.

În cuprinsul documentului sunt prezentate, într-o abordare clară și coerentă, argumente privind nevoia de schimbare la nivelul curriculumului, finalitățile sistemului educațional românesc, sistemul competențelor aplicat în arhitectura curriculară, principiile care orientează procesul de elaborare a Curriculumului național, câteva condiții importante pentru punerea în practică a demersului de implementare a curriculumului școlar, o serie de repere pentru strategiile viitoare din acest domeniu (predarea-învățarea, evaluarea rezultatelor școlare, resurse pentru procesul de predare-învățare-evaluare, managementul curriculumului la nivelul școlii, formarea resurselor umane), aspecte care țin de managementul procesului de schimbare curriculară, cu accent pe motivația și pe condițiile necesare acesteia, pe procesul în sine, pe limitele și constrângerile acestuia, pe actori ai schimbării.

2.3. Programme școlare în vigoare pentru Consiliere și orientare în liceu

Programa școlară este un document curricular reglator, instrument de lucru al profesorului, care stabilește oferta educațională și exprimă identitatea unei anumite discipline de studiu/modul de pregătire, fundamentează și reglează activitatea la clasă a cadrului didactic de la o anumită disciplină de studiu/modul de pregătire. Reprezintă punctul de plecare în proiectarea, realizarea și evaluarea resurselor didactice (inclusiv a manualelor școlare), pentru un buget de timp și un parcurs școlar determinat, în concordanță cu prevederile din planul-cadru de învățământ.

Programa școlară pentru aria curriculară Consiliere și orientare, clasele a IX-a- a XII-a, aprobată prin Ordinul ministrului Nr. 5287/09.10.2006

Programa este structurată astfel:

- **Competențe generale**- reprezintă ansambluri structurate de cunoștințe și deprinderi, a căror dezvoltare este preconizată pe durata liceului.
- **Valori și atitudini**- sunt selectate pentru a fi promovate – prin învățare – pe întreg parcursul școlarității.
- **Competențe specifice și conținuturi**- Competențele specifice (derivate din competențele generale), urmând a fi dezvoltate pe parcursul fiecărui an școlar, sunt corelate cu conținuturi ale învățării și prezентate distinct, pentru clasa a IX-a, a X-a, a XI-a și a XII-a.
- **Sugestii metodologice**- oferă exemple de demersuri didactice care pot fi utilizate pentru dezvoltarea competențelor specifice vizate de aria curriculară Consiliere și orientare, particularizate la nivelul fiecărui modul tematic și al fiecărui an de studiu al învățământului liceal.

Oferta educațională este adresată profesorilor dirigenți din învățământul liceal și consilierilor școlari. Elementul central al programei este dat de centrarea pe dezvoltarea competențelor elevilor. Demersul didactic trebuie să vizeze dezvoltarea competențelor specifice la nivelul fiecărui an de studiu. Oferta programei școlare vizează atât dezvoltarea cognitivă, cât și cea non-cognitivă a elevilor. Particularizează 4 domenii de competențe-cheie stabilite la nivel european. Pentru fiecare dintre competențele generale au fost derivate câte 1-3 competențe specifice, pe fiecare an de studiu. Astfel, pentru fiecare an de studiu au fost proiectate 9-11 competențe specifice. Competențele specifice sunt în progresie de la un an de studiu la altul. Competențele specifice sunt însotite de conținuturi. Conținuturile ilustrează temele care vor fi abordate pentru dezvoltarea competențelor specifice. Pentru fiecare an școlar, sunt urmărite elemente din toate cele 5 domenii tematice, fiind abordate conținuturi în concordanță cu nevoile și specificul vîrstei elevilor. Orele de Consiliere și orientare se derulează după un demers didactic care implică exerciții de spargere a gheții, exerciții specifice temei, tehnici de autoevaluare. Evaluarea (continuă și sumativă) se realizează pentru surprinderea progresului elevilor în dezvoltarea competențelor prevăzute, prin activități preponderent practice. În cadrul orelor de Consiliere și orientare **NU** se utilizează notarea.

3.

Considerații generale și idei practice pentru estimarea nivelului de dezvoltare a competențelor de consiliere și orientare la finalul clasei a VIII-a în vederea planificării activităților de consiliere și orientare pentru anul școlar 2021-2022



„Poți face un pas înapoi ca să te simți în siguranță, dar la fel de bine poți face un pas înainte spre progres.”

Abraham Maslow

3.1. Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din anii școlari anteriori, ciclul gimnazial

Scopul principal al orei de consiliere și orientare, fie că vorbim despre gimnaziu sau liceu, este de a contribui la dezvoltarea academică, socială, emoțională și personală a elevilor. Pentru a atinge acest scop, serviciile de consiliere și orientare îi ajută pe elevi să se cunoască mai bine pe ei însăși și să găsească soluții eficiente la provocările pe care le întâlnesc zi de zi. De asemenea, îi ajută pe elevi să se îmbunătățească în toate domeniile și să fie indivizi care funcționează pe deplin. Consilierii și dirigenți monitorizează dezvoltarea elevilor și, în funcție de nevoile lor, oferă elevilor suportul necesar ca să se înțeleagă mai bine pe ei și nevoile lor, să-și rezolve situațiile dificile pe care le traversează, să ia decizii realiste, să-și îmbunătățească abilitățile și să se adapteze la ei însăși și mediul lor, într-un mod sănătos. În serviciile de orientare și consiliere, elevul și nevoile acestuia ocupă un loc central. Continuitatea și disponibilitatea sunt vitale în orientare și consiliere.

Tranziția de la gimnaziu la liceu reprezintă un eveniment semnificativ în viața adolescenților, în cele mai multe cazuri o localitate nouă, o nouă clădire, un spațiu altfel, cu siguranță un nou program, noi profesori, noi colegi de clasă, poate un cămin nou sau navetă, un eveniment care necesită sprijin și colaborare între profesori, părinți, consilieri și manageri. Tranzițiile de succes pun un accent deosebit pe inițiativele propuse în clasa a IX-a și pot crea unul dintre cele mai puternice poduri de la gimnaziu la liceu și nu numai. Experiențele elevilor din primul an de liceu determină adesea succesul lor pe tot parcursul liceului și după terminarea acestuia, astfel încât, este responsabilitatea cadrelor didactice să sprijine elevii de liceu din primul an, pentru a-și îmbunătăți și consolida șansele pentru succes.

O strategie de abordare a provocărilor cu care se confruntă “bobocii” este crearea unei ore de consiliere și orientare care să cuprindă programele de tranzitie pe deplin operaționale, funcționale, adaptate și axate pe nevoile de instruire și dezvoltare personală ale elevilor care intră în liceu, în clasa a IX-a.

Profesorii dirigenți trebuie familiarizați cu particularitățile perioadei adolescenței și ar fi de un real folos, atât liceenii, cât și părinții/familiile acestora să fie la rândul lor însuși cu bucurie de către dirigenți într-o călătorie de cunoaștere și autocunoaștere, într-o oarecare măsură cunoscută de toți adulții, dar gestionată cu succes de o parte dintre ei. Cunoașterea de către liceeni și înțelegerea de către toți actorii educației, a particularităților etapei de dezvoltare în care se află liceenii vor facilita tranzitia la viața de liceu și vor crea un suport considerabil pentru elev, familie și școală.

Ora de consiliere și orientare trebuie proiectată pentru a maximiza oportunități de aprofundare a cunoștințelor și abilităților elevilor, creșterea capacitatii de rezolvare de probleme sociale și emoționale, capacitatii de a spori posibilitățile de autodeterminare și pentru a minimiza amenințările unei evoluții deficitare a elevului. Ora de consiliere și orientare se concentrează pe dezvoltarea și perfecționarea abilităților personale și academice ale elevilor,

prin utilizarea adecvată a informațiilor, în propria activitate, conectându-i la trasee academice și de carieră care le vor defini și susține experiențele de viață actuale și viitoare.

Printre beneficiile ofertei educaționale generate de aria curriculară Consiliere și orientare, enumerăm:

- sporirea performanțelor academice și reducerea diferențelor între elevi
- creșterea participării școlare a elevilor, rată de abandon scăzută
- reducerea izolării, care deseori conduce la alienare și violență
- diminuarea fenomenului de bullying
- promovarea sentimentelor pozitive despre sine și ceilalți
- creșterea ratei de participare la activități extra-curriculare
- sporirea gradului de conștientizare cu privire la opțiunile academice/ de carieră
- optimizarea relațiilor puternice elev-profesor
- îmbunătățirea competențelor elevilor pentru succes
- implicarea elevilor, familiei/ părinții/ tutori într-un sistem de consiliere și orientare

❖ **În timpul școlii gimnaziale**, prin ora de *consiliere și dezvoltare personală*, elevii încep să-și dezvolte înțelegerea de sine (conștiința de sine și acceptarea de sine), identificarea emoțiilor, conceptul de sine, sentimentul de competență și încredere. De asemenea, construiesc luarea de decizii, comunicarea, consolidarea prieteniei și abilităților interpersonale, precum și dobândirea de atitudini pozitive față de școală, tehnici de învățare.

❖ **La liceu**, vom completa cu activități care contribuie la:

- *gestionarea bunăstării personale* prin explorarea dimensiunilor emoționale, academice, sociale, morale și fizice, sănătății și interacțiunea dinamică dintre aceste componente
- *gestionarea informațiilor și resurselor mass-media*, folosind o varietate de instrumente și aplicații IT pentru independență și asumare în luarea deciziilor

Vă propunem un **model de identificare a gradului de achiziție a competențelor din ciclul gimnazial** care este conceput pentru a colecta, analiza și utiliza o varietate de date în scopul înțelegerei mai bune a elevilor de liceu. Activitățile de evaluare vor asigura un feedback prompt și eficient care să permită elevilor să-și autoevaluateze și să-și completeze **achizițiile** necesare, totodată, motivându-i pentru implicarea pragmatică în activitățile următoare. Elevii vin la liceu cu o gamă largă de cunoștințe preexistente, abilități, credințe și atitudini, care influențează modul în care participă, interpretează și organizează informațiile viitoare. Modul în care proceseză și integreză noi informații va afecta, la rândul său, modul în care își amintesc, gândesc, aplică și creează noi cunoștințe. Deoarece cunoștințele și abilitățile noi depind de achizițiile preexistente, știind ce știu și ce pot face elevii când au intrat la liceu, ne poate ajuta să construim activități de orientare și consiliere care să se bazeze pe forțele elevilor. Evaluarea cunoștințelor anterioare poate permite atât profesorului, cât și elevului să-și aloce timpul și energiile în modurile cele mai productive.

Exemple de mijloace și metode pentru evaluarea / identificarea gradului de achiziție a competențelor generale la disciplina *Consiliere și dezvoltare personală*, gimnaziu:

- *Analiza, identificarea și realizarea unei liste cu eventualele probleme întâmpinate de fiecare elev în gimnaziu.* Pe baza analizei portofoliului personal, fișa psihopedagogică din gimnaziu, rezultate la învățătură, frecvența la ore, participarea la școală și în afara școlii la activități extra-curriculare, consultarea planificării calendaristice din anul școlar 2019-2020 în vederea identificării elementelor insuficient structurate sau neconsolidate în perioada desfășurării cursurilor la distanță, începând cu luna martie 2020 și raportarea la lista de probleme identificate.
- *Instrumente de autoevaluare.* O modalitate de a colecta feedback cu privire la cunoștințele și abilitățile anterioare ale elevilor. Întrebările se pot concentra pe cunoștințe, abilități sau experiențe pe care le presupuneți că elevii le-au dobândit și sunt premise pentru dvs., lucruri pe care le considerați valoroase, tematici și abilități pe care intenționați să le abordați în clasă. Un exemplu util este *analiza SWOT personală*. Se pot crea și variante pentru on-line, de exemplu formulare de tip Google Forms.
- *Chestionar structurat.* Se poate realiza la nivelul unității școlare, atât clasic, cât și on-line, care poate fi structurat pe domenii de interes: social, emoțional, relațional. Reprezintă o bază solidă de informații pentru diriginte și consilier.
- *Socio-matricea clasei.* Este un test sociometric care își propune măsurarea relațiilor afectiv-simpatetice dintre membrii clasei. Se adresează întrebări pentru a surprinde relațiile afective de preferințe sau de respingere. Informațiile oferite sunt foarte importante, pe baza lor se pot explica tensiunile latente sau manifestate între membrii clasei, se pot converti relațiile negative în relații pozitive cu valențe educativ-formative.
- *Inventarele de concepte.* Pot avea răspuns multiplu sau cu răspuns scurt care vizează concepte fundamentale dintr-un domeniu. Aceste teste sunt concepute pentru a descoperi concepții greșite sistematice. Vor fi create și pentru varianta aplicării on-line, de exemplu, platforma de învățare KAHOOT.
- *Hartă conceptuală.* Dezvăluie structura subiacentă sau organizarea cunoștințelor elevilor despre un concept sau o constelație de concepte. Acestea sunt foarte utile atunci când tipurile de teorii cauzale și relațiile dintre idei sunt esențiale pentru înțelegerea materialelor de curs, se poate realiza față în față și prin aplicarea on-line, de exemplu aplicația Google Jamboard.

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

Absolventul de clasa a VIII-a

Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din ciclul gimnazial dezvoltate în orele de Consiliere și dezvoltare personală

Identificarea: - nevoilor
- preachizițiilor elevilor

Asigurarea continuității curriculumului pentru liceu și cel pentru gimnaziu

Ce vom face la orele de Consiliere și orientare, clasa a IX-a?

Cadrul didactic va *ghida* cu atenție activitățile de autoevaluare și evaluare, reacționând pro-activ la eventualele manifestări de către elevi a unor stări emoționale disfuncționale. Acesta se va asigura de starea de bine a elevilor, instrumentând în acest scop diverse forme, metode, tehnici de evaluare, astfel încât elevii să fie provocați în sens pozitiv și motivați pentru succes.

Pentru a răspunde nevoilor individuale ale elevilor este în beneficiul acestora să personalizăm mediul de învățare, să consolidăm capacitatea de învățare și adaptare și să construim conexiuni cu comunitatea, angajatorii și institutele de învățământ superior pentru a implica mai bine elevii și a-i ajuta să vadă relevanța cursurilor lor. În timp ce implementați servicii de consiliere și orientare, este esențial să arătați respect față de diferențele individuale. Este necesar să subliniem importanța cooperării dintre părinți și consilieri, consilieri-dirigenți, părinți-dirigenți, care este esențială pentru îndeplinirea eficientă a tranziției de succes de la gimnaziu la liceu.

Evaluarea gradului de achiziție a competențelor din ciclul gimnazial

Nr. crt.	Domenii de conținut Gimnaziu	Metode și mijloace propuse pentru evaluarea gradului de achiziție a competențelor
1.	<i>Autocunoaștere și stil de viață sănătos și echilibrat;</i>	<i>Instrumente de autoevaluare (analiza swot personală)</i> <i>Portofoliul personal</i>
2.	<i>Dezvoltare socio-emotională;</i>	<i>Chestionar structurat</i> <i>Socio-matricea clasei</i> <i>Hartă conceptuală</i> <i>Portofoliul personal</i>
3.	<i>Managementul învățării;</i>	<i>Chestionar structurat</i>

		<i>Inventare de concepte Hartă conceptuală</i>
4.	Managementul carierei.	<i>Chestionar structurat Inventare de concepte Hartă conceptuală</i>

3.2. Evidențierea continuităților între curriculum existent pentru liceu și cel aflat în vigoare pentru învățământul gimnazial

Disciplina *Consiliere și dezvoltare personală* este cuprinsă în planul-cadru pentru învățământul gimnazial, ca disciplină de trunchi comun în aria curriculară *Consiliere și orientare*, având alocată 1 oră pe săptămână în fiecare dintre clasele a V-a – a VIII-a. Programa asigură continuitatea cu problematica abordată la disciplina *Consiliere și dezvoltare personală*, în clasa pregătitoare și în clasele I și a II-a.¹⁰

De asemenea, programa face trecerea de la *obiectivele* cadru și de referință la *competențele* generale și specifice marcând o mutare importantă de accent de la ceea ce își propune cadrul didactic în termeni de obiective, la ceea ce va obține elevul în termeni de competență. Această disciplină contribuie substanțial la dezvoltarea *profilului de formare* al absolventului de învățământ gimnazial (profil de formare centrat pe competențe cheie) prin dezvoltarea cu preponderență a competențelor *noncognitive* ale elevilor, care sunt rar sau tangențial abordate la alte discipline, și se referă la acele competențe care *nu pot fi măsurate* prin teste de inteligență sau de performanță.

Programele școlare pentru aria curriculară *Consiliere și orientare*, clasele a IX-a – a XII-a, cuprind oferta educațională adresată profesorilor dirigenți din învățământul liceal și consilierilor școlari, urmărind simultan, următoarele direcții:

1. facilitarea accesului la întreaga ofertă de educație și formare profesională;
2. sprijinirea bunei inserții socio-profesionale viitoare a tinerilor;
3. ameliorarea continuă a procesului de utilizare a resurselor umane de care dispune societatea.

Pentru învățământul liceal, structura curriculumului va continua dezvoltarea unor noi *competențe generale*, prin dezvoltarea *dimensiunilor valorice și atitudinale*, pentru fiecare an de studii propunând anumite *competențe specifice și conținuturi*. Sugestiile metodologice oferă exemple de demersuri didactice care pot fi utilizate pentru dezvoltarea competențelor specifice vizate.¹¹

¹⁰ Ministerul Educației Naționale. *Programele școlare de Consiliere și dezvoltare personală, clasele V-VIII*. Anexa 2 a OMEN nr. 3393/28.02.2017

[http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/118
Consiliere%20si%20dezvoltare%20personalala.pdf](http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/118_Consiliere%20si%20dezvoltare%20personalala.pdf)

¹¹ Ministerul Educației și Cercetării. Consiliul Național pentru Curriculum. *Programe școlare pentru Aria curriculară Consiliere și orientare clasele IX-XII*. Anexa la OMEC nr. 5287/09.10.2006

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

Prin suprapunerea celor două documente, *Programa școlară de Consiliere și dezvoltare personală, clasele V-VIII* și *Programe școlare pentru Aria curriculară Consiliere și orientare clasele IX-XII* vom avea o imagine de ansamblu a ceea ce se continuă și putem identifica cu ușurință ce am putea îmbunătăți, astfel:

Competente generale Gimnaziu	Competente generale Liceu
1. Adoptarea atitudinilor pozitive față de sine și a unui stil de viață sănătos și echilibrat 2. Relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare 3. Reflectarea asupra motivației și eficacității strategiilor pentru progres în învățare 4. Luarea deciziilor legate de continuarea studiilor și carieră prin valorificarea informațiilor despre sine, educație și ocupații	1. Explorarea resurselor personale care influențează planificarea carierei 2. Integrarea abilităților de interrelaționare, în vederea dezvoltării personale și profesionale 3. Utilizarea adecvată a informațiilor, în propria activitate, pentru obținerea succesului 4. Elaborarea proiectului de dezvoltare personală și profesională 5. Exersarea abilităților de management al unui stil de viață de calitate
Competențe specifice clasa a VIII-a	Competențe specifice clasa a IX-a
1.1. Reflectarea critică asupra resurselor personale și a modelelor de reușită în raport cu aspirațiile educaționale și de carieră 1.2. Luarea deciziilor sigure și sănătoase pentru prevenirea situațiilor cu potențial de risc sau de criză 2.1. Manifestarea unor forme simple de autocontrol și autoreglare 2.2. Negocierea conflictelor prin diferite tehnici de comunicare 3.1. Gestionarea eficientă a motivației, timpului și efortului pentru învățare în contexte variate 3.2. Manifestarea interesului pentru învățare, ca proces personal, autonom și continuu, în contexte formale, nonformale și informale 4.1. Argumentarea luării unei decizii personale legate de educație, carieră și stil de viață 4.2. Construirea unui plan personal de educație și carieră	1.1. Argumentarea importanței încrederii în sine, pentru evoluția personală 1.2. Examinarea caracteristicilor specifice adolescenței 2.1. Exersarea comunicării eficiente 2.2. Aplicarea tehnicii de autocontrol emoțional 3.1. Exersarea abilităților de utilizare a unor resurse de informare variate, referitoare la propria activitate 3.2. Analizarea corespondențelor dintre resursele personale de învățare și cerințele școlare, în context liceal 4.1. Analizarea conceptului de cariera și a factorilor care influențează alegerea carierei 5.1. Identificarea caracteristicilor relațiilor sociale, din perspectiva calității acestora 5.2. Analizarea relației dintre stilul de viață și alegerea carierei
Domenii de conținut Gimnaziu	Module tematice Liceu
I. Autocunoaștere și stil de viață sănătos și echilibrat; II. Dezvoltare socio-emoțională; III. Managementul învățării; IV. Managementul carierei.	I. Autocunoaștere și dezvoltare personală; II. Comunicare și abilități sociale; III. Managementul informațiilor și al învățării; IV. Planificarea carierei;

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/Progr_Lic/CO/Consiliere%20si%20orientare_clasele%20a%20IX-a%20-%20a%20XII-a.pdf

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

	<p>V. Promovarea unui stil de viață centrat pe calitatea relațiilor personale, sociale și ale mediului ocupațional.</p>
<p>Conținuturi clasa a VIII-a</p> <p>I. Autocunoaștere și stil de viață sănătos și echilibrat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viziune și reușită personală: aspirații, modele de gândire și acțiune • Luarea decizilor. Siguranță și alegeri sănătoase. Reziliență • Sănătatea vieții de familie. Situații cu potențial de risc. Prevenirea comportamentelor de risc pentru sănătate <p>II. Dezvoltare socio-emotională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modalități simple de autocontrol și autoreglare • Conflictele: caracteristici, surse, modalități de prevenire. Stilurile de negociere a conflictelor sau de abordare constructivă prin aplicarea tehnicii simple de comunicare <p>III. Managementul învățării</p> <ul style="list-style-type: none"> • Surse de informare pentru activitatea școlară • Rolul informației și criterii de analiză a informațiilor • Tehnici de gestionare eficientă a timpului și efortului de a învăță • Învățare formală, nonformală, informală <p>IV. Managementul carierei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trasee educaționale din perspectiva alegerii carierei: niveluri educaționale (liceu, școală profesională), cerințe de admitere, filiere, profiluri și specializări • Formularele de opțiuni pentru admiterea în clasa a IX-a: caracteristici și modalități de completare • Luarea unei decizii: conținut, proces, etape, context • Planul personal de educație și carieră: scop, obiective, strategii de realizare, termene, resurse, obstacole 	

Singurul domeniu de conținut care nu se continuă de la gimnaziu la liceu este „**Dezvoltare emotională și socială**”, ceea ce cu siguranță nu înseamnă că fiecare elev a atins treapta cea mai înaltă de dezvoltare, ci mai degrabă neconcordanța dintre programele revizuite și cele rămase în vigoare. Astfel, considerăm util și oportun să continuăm și la liceu cu diferite conținuturi din sfera acestui domeniu.

În obținerea unei tranziții de succes de la gimnaziu la liceu, considerăm eficientă actualizarea competențelor generale, specifice și a conținuturilor tematice conform noutăților în domeniu, păstrarea accentului pe dezvoltarea competențelor noncognitive, prin continuarea studierii

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

domeniului de conținut mai sus menționat, prin propunerea unor conținuturi care vin să continue și să completeze pe cele studiate în gimnaziu. Aceste conținuturi pot fi studiate sau adăugate la modulele tematice din programa de liceu – **I. „Autocunoaștere și dezvoltare personală” și II. „Comunicare și abilități sociale”**, prin alocarea mai multor ore, cu noi conținuturi care să completeze pe cele deja existente în programă și să completeze pe cele parcuse în ciclul gimnazial:

- Identificarea și înțelegerea propriilor emoții
- Recunoașterea și înțelegerea emoțiilor altor persoane
- Gestionarea emoțiilor proprii
- Exprimarea propriilor emoții într-un mod adecvat contextului socio-cultural
- Ce este fenomenul bullying (cauze, efecte, modalități de gestionare)
- Identificarea abilităților socio-emoționale
- Reglarea și dezvoltarea unor relații sănătoase cu cei din jurul nostru.

CONSILIERE și ORIENTARE de la gimnaziu la liceu - o tranziție de succes



Nivelul de dezvoltare a competențelor de consiliere
și dezvoltare personală la finalul clasei a VIII-a

Competențe specifice clasa a IX-a
(prima etapă în dezvoltarea CGL)

CGG:

1. Adoptarea atitudinilor pozitive față de sine și a unui stil de viață sănătos și echilibrat
2. Relaționarea armonioasă cu ceilalți în contexte școlare și extrașcolare
3. Reflectarea asupra motivației și eficacității strategiilor pentru progres în învățare
4. Luarea deciziilor legate de continuarea studiilor și carieră prin valorificarea informațiilor despre sine,

Metode pentru evaluarea CGG dezvoltate:

- Analiza, identificarea și realizarea unei liste cu eventualele probleme întâmpinate de fiecare elev în gimnaziu
- Instrumente de autoevaluare
- Socio-matricea clasei
- Chestionar structurat
- Hartă conceptuală

- 1.1. Argumentarea importanței încrederii în sine, pentru evoluția personală
- 1.2. Examinarea caracteristicilor specifice adolescenței
- 2.1. Exersarea comunicării eficiente
- 2.2. Aplicarea tehniciilor de autocontrol emoțional
- 3.1. Exersarea abilităților de utilizare a unor resurse de informare variate, referitoare la propria activitate
- 3.2. Analizarea corespondențelor dintre resursele personale de învățare și cerințele școlare, în context liceal
- 4.1. Analizarea conceptului de cariera și a factorilor care influențează alegerea carierei
- 5.1. Identificarea caracteristicilor relațiilor sociale, din perspectiva calității acestora
- 5.2. Analizarea relației dintre stilul de viață și alegerea carierei

Continuitatea între curriculum pentru învățământul

GIMNAZIAL și cel LICEAL

va asigura **TRANZIȚIA DE SUCCES**

Legendă:

- Competențe Generale Gimnaziu – CGG; Competențe Generale Liceu – CGL

4.

Valorificarea experiențelor pozitive utilizate în învățarea din cadrul disciplinei Consiliere și dezvoltare personală din gimnaziu



Download from
Dreamstime.com

This watermarked comp image is for previewing purposes only.



ID 99966560

© Monkey Business Images | Dreamstime.com

4.1. Idei practice de proiectare curriculară pe baza reperelor de design curricular a programelor școlare din gimnaziu

Experiențele de-a lungul călătoriei alături de profesorul diriginte și consilierul școlar care au permis conturarea unor alegeri personale, de educație și de carieră echilibrate și informate, dezvoltarea unor abilități de comunicare și relaționare pozitive, creșterea motivației pentru învățare, formarea unor capacitați de reflectie asupra procesului și rezultatelor propriei învățări, adoptarea unor comportamente responsabile care contribuie la starea personală și a altora de bine (well-being).

Programele școlare în vigoare pentru gimnaziu au generat realizarea manualelor de consiliere și dezvoltare personală pentru gimnaziu, precum și ghiduri pentru profesori, fiind un suport de informații teoretice, exemple variate de unități de învățare, activități de învățare și fișe de lucru care sunt de un real în desfășurarea orele de consiliere. Complementar manualului utilizat în mod curent la clasă remarcăm apariția multor resurse auxiliare. Aceste resurse didactice au promovat finalitățile sistemului educațional centrate pe competențe-cheie.

Competențele dobândite la ora de consiliere au contribuit, alături de competențele dobândite la alte discipline, la dezvoltarea profilului de formare al absolventului de gimnaziu (aprobat prin OMENCS din 05.04.2016).

Proiectarea curriculară pentru disciplina Consiliere și dezvoltare personală din gimnaziu a promovat contexte de învățare care răspund particularităților fiecărui elev, astfel încât adolescentii să își construiască identitatea și să își dezvolte competențele în cel mai eficient mod posibil. Profesorul se asigură că învățarea sprijină creșterea, dezvoltarea și succesul fiecărui elev. El atrage resursele materiale și umane necesare învățării și conectează resursele existente la contexte de învățare eficiente.

Activitățile de consiliere și orientare în alegerea carierei la gimnaziu au oferit servicii de suport emoțional și psihologic, în colaborare cu actori din comunitate, pentru descoperirea și dezvoltarea înclinațiilor, aptitudinilor și talentului copiilor.

Reducerea drastică a numărului lecțiilor tradiționale exprimă un alt aspect pozitiv în cadrul disciplinei Consiliere și dezvoltare personală din gimnaziu, promovându-se modalități și contexte de învățare inovative, cum ar fi proiectele, atelierele, activitățile din afara școlii, învățarea individuală etc. S-au promovat experiențele de învățare prin cooperare, astfel încât cadrele didactice să dirijeze procesul de învățare în contextul în care cunoștințele și abilitățile dobândite urmează să fie utilizate, pe cât de mult posibil în afara sălii de clasa.

Din demersurile anterioare de consiliere s-a demonstrat faptul că elevul poate deveni mai motivat în vederea realizării obiectivelor, se poate adapta mai ușor la situațiile pe care le parurge, își poate modifica, împreună cu profesorul obiectivele, astfel încât acestea să fie rezonabile, raportat la capabilitatea elevului.

Învățarea prin intermediul tehnologiei s-a extins și la ora de consiliere, ceea ce face ca utilizarea TIC să devină o necesitate, iar pregătirea pentru scenariul online a fost o datorie a tuturor actorilor din domeniul educațional.

Platformele digitale care permit construirea unui spațiu virtual de învățare și la orele de consiliere sunt: eTwinning, Moodle, Blackboard, Edmodo, Google classroom, Microsoft Teams, Wand Education, Livresq, Learningapps. Acestea oferă o serie de facilități care pot stimula o experiență de învățare similară celei de tip față-în-față.

Resursele educaționale existente în spațiul online oferă acces limitat la e-learning (elevilor din categoriile de risc, inclusiv a elevilor care nu au acces la tehnologie). Cadrele didactice, în ceea ce privește realizarea orelor de Consiliere și orientare, au identificat diferite alte resurse pentru a furniza mediat elevilor lor materiale într-o ordine logică pentru a fi asimilate. Astfel, s-au folosit diferite metode, cum ar fi: transmiterea de materiale în format letric (cu oglinda lecției, cu explicații și demonstrații detaliate, fișe de lucru) care să intre în posesia copiilor prin intermediul cunoștințelor din proximitatea acestora (vecini, magazinele din zonă), al mediatorilor școlari sau al asistenților sociali din cadrul primăriilor; înregistrări ale lecțiilor și comunicarea acestora sub formă de tutoriale pe telefon; poștă (cheltuieli decontate din fonduri la nivelul școlii, ale comunităților locale, ale ONG-urilor)

Accesul tot mai larg la instrumentele digitale a schimbat fundamental viața de zi cu zi, modelele de relaționare între oameni, cât și caracteristicile pieței muncii. S-a asigurat transferul sau aplicarea în viața reală a cunoștințelor învățate.

S-au făcut eforturi de personalizare a demersului didactic de consiliere, manualul nu mai este unica sursă de învățare didactică; activitățile curriculare de consiliere și orientare sunt racordate la realitățile grupului de elevi, s-au luat măsuri integrate de intervenție/sprijin pentru elevii în risc.

O resursă necesară este Consilierea și orientarea verde/ ‘Green Guidance’ care permite încurajarea tinerilor să ia în considerare implicațiile referitoare la mediul înconjurător în alegerea carierei și să realizeze un echilibru între muncă și alte aspecte ale vieții.

Expunerea celui care învață la o varietate de experiențe, la învățarea centrată pe probleme și proiecte, la învățarea situată în contexte cât mai autentice, în care elevul poate contribui activ la propria dezvoltare cognitivă singur și/sau în interacțiune cu alții, sunt atribuite urmările cu atenție de noile practici educaționale centrate pe elev și orientate spre succesul acestuia.

Descentralizarea și flexibilizarea curriculară se manifestă la Consiliere prin libertatea de a decide la nivelul școlii, asupra includerii unor discipline în oferta școlii.

4.2. Resurse necesare dezvoltării programelor școlare pentru liceu

Concepție cheie	Definiții
Învățarea socială și emoțională (SEL)	„...proces prin care copiii și adulții dobândesc și aplică în mod eficient cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru a înțelege și gestiona emoții, a stabili și îndeplini obiective pozitive, a simți și manifesta empatie față de ceilalți, a stabili și menține relații interpersonale pozitive și a lua decizii responsabile" (CASEL - Centrul pentru Învățare Academică, Socială și Emoțională).
Competențe socio-emoționale	„...cunoștințe, abilități și atitudini care îi ajută pe elevi să își gestioneze stările emoționale și să aibă relații funcționale cu ceilalți”. În general competențele emoționale și cele sociale sunt prezentate și studiate în tandem, întrucât au efecte directe unele asupra celorlalte, iar efectul general asupra funcționării persoanei este unul cumulat. Competențele emoționale includ: exprimarea și trăirea emoțiilor, înțelegerea emoțiilor, reglarea emoțională. Buna dezvoltare a competențelor emoționale contribuie la dezvoltarea competențelor interpersonale și la starea generală de bine, precum și la atingerea rezultatelor școlare bune. Sursa: Țibu, S. (coord.), Andrei, A., Botnariuc, P., Iacob, M., Scoda, A., & Făniță, A. (2018) Consilierea și orientarea în curriculumul școlar gimnazial. Studiu comparativ. București: Editura Trei. Denham, S. A., Bassett, H., & Wyatt, T. (2014). The Socialization of Emotional Competence. In J. E. Grusec & P. D. Hastings (Editori), Handbook of Socialization: Theory and Research (2nd edition, pp. 590-613). New York, NY: Guilford Press.

Care este impactul SEL asupra vieții elevilor?

- Cercetare bazată pe meta-analiză (Durlak et al, 2011).
- Au fost analizate 213 de programe de învățare socială și emoțională care au implicat 270.034 preșcolari și elevi de la grădiniță până la liceu.
- Cercetarea a demonstrat că elevii care au participat la programe de învățare socială și emoțională au dobândit abilități, atitudini și comportamente sociale și emoționale și performanțe academice mai bune cu 11 procente în comparație cu un grup de control.
- Programele de învățare socială și emoțională au fost coordonate cu succes de către profesori.

Sursa: Durlak, J. A.; Weissberg, R. P.; Dymnicki, A. B.; Taylor, R. D.; Schellinger, K. B. (2011). The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions. In: Child Development, January/February 2011, Volume 82, Number 1, Pages 405–432.

5.

Recomandări pentru construirea și dezvoltarea noilor achiziții în clasa a IX-a



Download from
Dreamstime.com

This watermark comp image is for previewing purposes only.

ID 99967195

© Monkey Business Images | Dreamstime.com

5.1. Competențe generale și competențe specifice. Sugestii de Activități de învățare

Competențe generale:

- 1.Explorarea resurselor personale care influențează planificarea carierei
- 2.Integrarea abilităților de interrelaționare, în vederea dezvoltării personale și profesionale
- 3.Utilizarea adecvată a informațiilor, în propria activitate, pentru obținerea succesului
- 4.Elaborarea proiectului de dezvoltare personală și profesională
- 5.Exersarea abilităților de management al unui stil de viață de calitate

Competente specifice	Module	Activități
1.1. Argumentarea importanței încrederei în sine, pentru evoluția personală	Autocunoaștere și dezvoltare personală: Autocunoaștere: - încredere în sine - factori care influențează încrederea în sine	<ul style="list-style-type: none"> - Brainstorming: identificarea cuvintelor cheie (imagine de sine, stimă de sine) - Analiza elementelor încrederei în sine: exerciții de percepție a propriei persoane și a percepției celorlalți (lucru în echipă), identificarea aspectelor comune și a diferențelor (se discută ceea ce face diferență în percepția celorlalți asupra propriei persoane) - Poveste terapeutică care țintește spre valorificarea aspectelor de optimizat la fiecare: povestea vasului spart chinezesc (se poate citi aici: http://www.povesticutalc.ro/povesti-Povestea-vasului-crapat.html) - Moment de transfer al cunoștințelor: studiu de caz (poate fi o situație data sau aleasă din trecutul lor) în care se analizează aspectele pozitive și negative, apoi se valorifică „lecția” învățată (lucru în perechi sau în echipă) - realizarea unui portret care să surprindă schimbările fizice pe baza fotografiilor personale din clasa a V-a și una din clasa a IX-a: li se vor sugera câteva criterii de urmat: modificări ale corpului, schimbări ale feței (se poate sugera să ca elevii să ia un interviu părinților/prietenilor/profesorilor despre cum îi priveau în trecut și cum îi percep acum). După prezentare, li se explică cauzele fiziologice care au determinat schimbările (intensificarea activității hormonale, dezvoltarea organelor genital și a caracterelor sexuale secundare). Se va accentua ideea că toate aceste

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

	<p>transformări sunt normale și țin de dezvoltarea fizică caracteristică perioadei.</p> <p>- percepția personală asupra noii aparențe fizice: identificarea aspectelor care le plac la ei și a celor pe care vor să le schimbe (identificare de stereotipuri legate de adolescent și discutarea lor critică, inventarierea cauzelor care determină respingerea unora dintre modificările fizice și a trăirilor afective pe care complexele fizice le pot crea în sufletele lor).</p> <p>- studiu de caz în echipe: se creează un text pe baza căruia se subliniază ideea prezentării personale prin promovarea aspectelor compensatorii, atunci când există complexe ce țin de aspectul fizic.</p> <p>- „Noul Eu” – activitate frontală prin care se identifică schimbările apărute în stările emoționale față de situații cotidiene, în comparație cu cum ar fi reacționat cu doi ani în urmă: se aleg situații din viața reală și se analizează (conflicte, succese, eșecuri, îndrăgostit). Se poate lucra exercițiul „lina/peisajul vieții” prin care elevii vor trasa o linie modificând-o suprarând și subrând, în funcție de cât de reușită și relevantă pentru dezvoltarea lor a fost (se discută aspectele din punct de vedere afectiv și cognitiv)</p> <p>- „Ce mă face curios acum?” – activitate în grupe prin care se identifică interesele cognitive (de cunoaștere) pe care ei le au acum, motivele care le fac atractive, modul în care ei își satisfac nevoia de cunoaștere (se vor prezenta modalități de accesare a informațiilor pe internet, considerând securitatea datelor personale și a proprietăților persoanei, a surselor folosite - https://www.cert.ro/vezi/document/securitatea-in-retelele-sociale-si-controlul-parental)</p> <p>- „Adolescența este trăită diferit peste tot în lume” – studiu de caz în grupe – se analizează texte scurte despre viața trăită de adolescent în diverse părți ale lumii, urmărindu-se aspectele comune dintre elevi și personaje și elementele diferite, inventariindu-se cauzele care fac diferența, modul în care societatea/grupul de adulți îi tratează în acele culturi, stările emoționale pe care ei le testează când află despre cum trăiesc alții covârșnici (aici se găsesc sugestii despre viața adolescentilor în culturi tradiționale/arhaice</p>
--	---

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

		https://www.academia.edu/39242564/Riturile de Trece re Arnold Van Gennep)
2.1. Exersarea comunicării eficiente	<p>Comunicare și abilități sociale</p> <p>Comunicare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - forme de comunicare eficientă <p>Autocontrol emoțional:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tehnici de autocontrol emoțional 	<ul style="list-style-type: none"> - Brainstorming: identificarea cuvintelor cheie ale comunicării eficiente - Formula comunicării (activitate în pereche/grupe): emițător și receptor (se discută despre scopurile declarate și cele nedeterminate ale emițătorului și despre registrul personal prin care exprimă mesajul) și mesajul (factori care disturbă transmiterea: zgomot, ținuta vestimentară) și tipuri de comunicare (verbal, paraverbală, nonverbal). Se va discuta coordonarea limbajului verbal, cu cel nonverbal și mesajul transmis. - Studiu de caz în echipe: se analizează mesaje date urmărind mai multe criterii: mesajul exprimat, emoția transmisă, mesajul receptat, factori disturbatori, atitudinea receptorului la interpretarea mesajului (blocaje, conflicte..), modalități de feedback al mesajului (se va pune accent pe interpretare afectivă a mesajelor care determină bariere în înțelegerea mesajului real) - brainstorming: identificarea cuvintelor cheie despre autocontrol (relaxare, gândire pozitivă, autoreglare afectivă..) - „Ce ne scapă de sub control?” – exerciții pe grupe în care elevii se vor concentra pe identificarea situațiilor concrete în care au control/își pierd controlul. Apoi se identifică ce aspect îi ajută să dețină controlul conduitelor în situațiile găsite, se inventariază și se analizează, în final ajustându-le pentru situațiile în care nu au control. - „Cum învățăm să ne gestionăm conduită?” – (se poate lucra în grupe/perechi) Se prezintă tehnici de autocontrol al conduitelor respirației (respirație pe numărătoare, respirație adâncă, relaxare musculară, vizualizarea https://viataverdeviu.ro/vizualizarea-o-unealta-puternica-la-indemana-oricui, un exercițiu fizic care solicită corpul înainte de a lua decizia) care pot ajuta în momente în care mesajele declanșează stări emoționale disfuncționale și metode de autoreglare emoțională (https://ro.nsp-ie.org/autocontrol-emocional-ejercicios-tecnicas-y-ejemplos-6c006-28e0d0d) și rețele de suport (prietenii, familia, profesorii)

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

		<ul style="list-style-type: none"> - „Jurnalul emoțional” – se prezintă acest jurnal ca instrument de monitorizării emoțiilor, urmărind tipul de emoție, persoana care îl declanșează, situația, momentul zilei, atitudinea pe care o are elevul.
3.1. Exersarea abilităților de utilizare a unor resurse de informare variate, referitoare la propria activitate	Managementul informațiilor și al învățării:	<ul style="list-style-type: none"> - „Studiul personal cu cartea tipărită vs. studiu pe internet” – activitate în grupe/perechi: se identifică avantajele și dezavantajele fiecărei metode de informare, urmărind criteriile: credibilitatea/ actualitatea sursei, utilitatea, posibilitatea de a folosi în scopul urmărit, modul în care este utilizată informația (reguli de copywrite) - Metoda Mind-mapping - inventarierea principalelor surse de informare pe internet analizate prin prisma scopurilor de învățare, a intereselor personale care prefigurează cariera, relaxarea, rețelele sociale, urmărind câteva criterii: utilitatea pentru scopurile imediate și de perspectivă, siguranța pentru propria persoană, responsabilizarea socială a informației - Studiu de caz despre situații în care se încalcă dreptul la intimidațe, dreptul de autor, etc.
3.2. Analizarea corespondențelor dintre resursele personale de învățare și cerințele	<ul style="list-style-type: none"> Managementul informațiilor: - resurse informaticice și comunicaționale de informare cu privire la învățare, muncă și carieră Managementul învățării: - tipuri de învățare 	<ul style="list-style-type: none"> - Brainstorming – identificarea scopului învățării pentru viață - Studiu de caz: activitate în grupe/perechi care analizează o tipuri diferite de învățare pe baza câtorva criterii: sursa învățării, gradul de implicare a elevului în învățare, analizator care este ajută mai mult la înțelegerea și stocarea informației. Apoi fiecare elev își identifică propriul stil de învățare. Se discută modalități de optimizare a învățării https://sites.google.com/site/aboutlifebalance/succesul-financiar/3-tehnici-de-invatare-rapida-si-eficienta , https://bloguldirligintelui.files.wordpress.com/2014/11/managementul-informatiilor.doc) - ”Decalogul învățării” : activitate de grup/perechi care pornește de la identificarea blocajele în învățare, apoi urmărește inventarierea modalităților de organizare a conținutului pentru a eficientiza învățarea (selecția

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

<p>școlare, în context liceal</p>	<ul style="list-style-type: none"> - tipuri și niveluri de performanțe în învățare - cerințe școlare 	<p>datelor importante, realizarea schemei/rezumat, etc), apoi se formulează câteva reguli pentru învățare eficientă</p> <p>- „Bune exemple” – elevii vor lua interviu sau vor realiza scurt metraje în care discută cu colegi mai mari care au performanțe de excepție la concursuri, prin care îi invită să le prezinte modul în care se pregătesc, cum își gestionează timpul de învățare vs. timp personal, motivația etc). Acestea pot fi prezentate prin organizarea unei zile a învățării pe liceu sau la târguri ale porșilor deschise, etc.</p> <p>- „Școala ideală” – realizarea unui proiect despre cum își imaginează elevii școala ideală, urmărind: arhitectură, modul de organizare a lecțiilor, tipul de relaționare cu profesorul, modul de comunicare cu acesta, discipline la care renunță și pe care le introduce, relația cu comunitatea, activități nonformale, etc. Prezentarea proiectelor poate fi făcută la ziua liceului sau în cadrul mai larg, împreună cu părinții și reprezentanți ai comunității (primăria, parteneri educaționali)</p>
<p>4. Analizarea conceptului de carieră și a factorilor care influențează alegerea carierei</p>	<p>Planificarea carierei</p> <p>Planificarea și dezvoltarea carierei:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cariera: definire - factorii care influențează alegerea carierei 	<ul style="list-style-type: none"> - Brainstorming: identificarea elementelor carierei (punând accent pe factori – motivația/interesele/modelul de referință/familia, elemente) - „Ingredientele unei cariere corect alese” – activitate combinată frontal – grupe: se pornește de la câteva exemple de cariere de succes și se discută urmărind atât cuvintele identificate de ei, cât și durata succesului pe care acestea îl asigură. Se analizează situațiile în care cariera trebuie schimbată din cauza condițiilor sociale, familiale, economice, religioase, etc.
<p>5.1. Identificarea caracteristicilor relațiilor sociale, din perspectiva calității acestora</p>	<p>Calitatea stilului de viață</p> <p>Calitatea relațiilor sociale:</p> <ul style="list-style-type: none"> - factori care ameliorează calitatea relațiilor sociale 	<ul style="list-style-type: none"> - Studiu de caz în care se analizează situații diferite de comunicare (cu profesorii, cu prietenii, cu părinții, contradicții/suștinere de opinie) urmărind: modul de exprimare a mesajului, atitudinea în timpul relaționării - „Cum comunicăm asertiv?” (http://www.consultantapsihologica.com/tehnici-eficiente-in-comunicarea-asertiva/) - se identifică elementele comunicării asertive și se exercează câteva tehnici în perechi, apoi se compară

**REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA
DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a**

<p>5.2. Analizarea relației dintre stilul de viață și alegerea carierei</p>	<p>- factori care deteriorează calitatea relațiilor sociale (de ex., violență domestică) - relații sociale optime</p> <p>Calitatea opțiunilor privind cariera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - alegerea carierei din perspectiva stilului de viață intenționat 	<p>beneficiile comunicării assertive vs. comunicare neassertivă</p> <p>- „Ce determină frumusețea unei relații?” – activitate care pornește de la inventarierea aspectelor pozitive ale unei relații, apoi se identifică factorii care o pot deteriora. Se accentuează pe aspectul normalității care nu definește viața pe care o trăiesc, ci echilibrul în relație (se discută aspectele care aduce echilibrul în viața de relație)</p> <p>- „Învăț să spun NU”- activitate mixtă frontală și de grup/pereche, în care se discută comportamentele de risc (consum de alcool, fumat, droguri, acțiuni anti-sociale), se identifică posibilele cauze care determină aceste conduită (se subliniază rolul grupului în adicții), apoi se discută responsabilitatea unui NU la îndemnurile grupului care contravin valorilor personale (riscuri, pericole)</p> <p>„Cum ne armonizăm alegerile cu viața noastră?” – se pornește de la chestionarele de carieră, apoi fiecare elev își creează un model personal de carieră bazat pe observațiile chestionarului, urmărind: scopul de perspectivă, valorile pe care le apreciază la cariera aleasă, resursele personale vs. solicitate, obstacolele/limitele, soluțiile de îndeplinire a visului profesional. Aceste modele pot fi prezentate la ședințe cu părinții sau în cadru privat. Acest profil poate fi păstrat de diriginte și înmânat elevului la finele clasei a VIII-a.</p>
--	--	--

5.2. Sugestii metodologice

Trecerea elevului de la ciclul gimnazial la liceu este un moment care marchează începutul unei noi perioade în viața adolescentului care trebuie cunoscută, înțeleasă și trăită între anumite limite de siguranță. De aceea, activitățile de consiliere constituie contextul social și experiențial prin care profesorul – diriginte îl ghidează pe elev să își descopere unicitatea și îl susține în dorința de afirmare atât în grupul de prieteni, cât și în interesele cognitive care se conturează în acest timp. Începutul fiecărui an poate debuta prin aplicarea unui chestionar de nevoi prin care elevii și părinții lor pot să comunice temele de interes pe care doresc să le abordeze la orele de consiliere. Acestea pot constitui parte a tematicii, urmărind competențele specifice.

Întrucât clasa a IX-a marchează tranziția spre autonomia cognitivă și morală, abordarea în cadrul ședințelor de consiliere la clasă poate urmări câteva direcții utile:

- Dublarea experiențelor de învățare cu momentul de reflecție prin care se identifică insight-ul (emoții, gânduri, comportamente/reactii) se analizează modul în care acestea aduc o schimbare pozitivă în calitatea vieții lor

- Abordarea temei diversității sociale în cadrul subiectelor alese, prin care să se evidențieze valoarea adăugată a contribuției fiecărei persoane la rezolvarea diferitelor sarcini/probleme/situații dificile, indiferent de diferențele dintre credințele religioase, de inabilități sau convingeri
- Introducerea unor activități despre viața altor adolescenți din alte tipuri de culturi și din alte timpuri istorice, pentru a conștientiza cum le influențează stilul de viață diferențele culturale, astfel fiind capabili să discearnă între factorii formativi și cei care interferează negativ cu evoluția lor
- Accentuarea acceptării de sine (acceptării punctelor percepute slabe, a inabilităților) în cadrul temelor abordate, identificând modalități compensatorii de valorizare personală (acest aspect poate fi abordat în cadrul tuturor temelor care se concentrează pe autocunoaștere, comunicare, integrare socială, rezolvare de probleme/conflicte, luarea de decizii)
- Completarea temelor cu identificarea rețelelor de suport la care pot apela pentru sprijin în momentele sau situațiile pe care le percep greu de trecut singuri (prietenii, familie, instituții abilitate, ONG, consilieri școlari, etc)
- Alegerea sarcinilor în echipe/perechi pentru a facilita intercunoașterea și adaptarea socială la climatul clasei, iar lucrările realizate la consiliere ar putea fi prezentate în cadrul unor activități la care să fie invitați alți profesori ai clasei care astfel pot cunoaște elevii în alt context în care sunt activate alte calități (acest tip de activități ajută profesorii să își cunoască elevii mai rapid și să-i aprecieze pentru alte calități decât cele vizibile la orele dumnealor)
- Încurajarea cunoașterii și înțelegerii opiniilor celorlalți pe diverse teme, prin interviuri, realizare de scurt metraje, facilitând astfel învățarea valorilor: respect, echitate, toleranță, onestitate, și. a.
- Stimularea creativității sociale prin învățarea de metode de abordare a diverselor teme din cadrul programei, pe care să le aplice în viața cotidiană, apoi să le discute la consiliere accentuând ceea ce a fost util din experiența trăită pentru atitudinea lor în viitor.

În general, prin orele de consiliere se vor viza: adaptarea elevilor la cerințele noului mediu social și educativ, facilitarea autocunoașterii și a cunoașterii prin prisma celorlalți, descoperirea intereselor cognitive care vor prefigura opțiunea de carieră și formarea autocontrolului conduitei. Din punct de vedere cognitiv, profesorul – diriginte va considera câteva modele de învățare (<https://expertprogrammanagement.com/2020/10/honey-and-mumford/>) utile și adecvate pentru a atinge obiectivele propuse:

1. Învățarea socială prin comunicare și expunere la modele sociale de reper
2. Învățarea axiologică, de valori, prin activitățile prin care se discută povești terapeutice sau studii de caz (important aici este ca elevilor să li se sugereze să practice aceste valori în cadrul relaționării cu diversi actori sociali în viața cotidiană și să discute eficiența pe care practicarea axiologică o dă acțiunii sociale și stimei de sine după valorizarea conduitei de către ceilalți)
3. Învățarea prin metoda socratică (<https://edict.ro/necesitatea-abordarii-metodei-socratice-in-dezvoltarea-adolescentului/>) are un rol important în dezvoltarea gândirii critice prin analizele de studii de caz, a poveștilor, sau prin discuții ale

situărilor concrete de viață (aici trebuie avut în vedere că raportarea subiectelor de discuție se face la un sistem de valori personal pe care profesorul îl identifică și îl reactualizează sau optimizează în funcție de situație)

4. Învățarea activă, prin implicare activă în exerciții, jocuri de rol, interviuri, ș.a.
5. Învățare reflexivă care are un rol esențial în identificarea insight-ului discuțiilor din cadrul ședințelor de consiliere și integrarea voluntară și responsabilă a aspectelor utile în propria conduită
6. Învățarea pragmatică, în cadrul căreia ceea ce se discută la consiliere se practică în contexte de viață pentru a se identifica eficiența și utilitatea în optimizarea stilului personal de relaționare și de rezolvare de probleme/conflicte.

5.3. Strategii didactice

Fiecărui stil de învățare atitudinală i se pot asocia câteva metode și tehnici de lucru cu elevii:

1. Învățarea socială: exerciții de comunicare asertivă, joc de rol care abordează tipuri diferite de comunicare (verbală, nonverbală, paraverbală), interviul, scurt metraj, sarcinile în perechi/grup, forumul, dezbaterea
2. Învățarea axiologică: analiza de text, studiul de caz, vizionare filme de scurt metraj pe tematică,
3. Învățarea prin metoda socratică: metoda maieutică, conversația
4. Învățarea activă: demonstrația, experimentarea, exerciții, activități de grup, proiecte
5. Învățare reflexivă: metoda maieutică, problematizarea, conversația, dialogul

Activitățile de consiliere, prin definiție, sunt creative și necesită o abordare holistică a subiectelor alese. De aceea, în cadrul aceleiași ședințe se pot combina mai multe forme de învățare. O parte din modelele de învățare privesc partea de organizare a resursei umane, altele modul de gestionare a conținutului și valorificarea lui axiologică. Profesorul – diriginte trebuie să se asigure ca fiecare discuție rezultă într-o „lecție” înțeleasă de învățat și integrat în stilul propriu de relaționare, aşadar învățarea reflexivă ar trebui inclusă în finalul fiecărei ședințe la clasă, iar sugestia de a „lua” ideea descoperită acasă și a reflecta și în intimitate este o modalitate de a responsabiliza elevii față de propria dezvoltare personală, pe de o parte, și le exercează metacogniția, competență esențială în analiza propriilor gânduri, trăiri, acțiuni, care constituie baza formării autocontrolului.

5.4. Feedback și evaluare

Consilierea este o disciplină unde evaluarea are un rol predictiv în conduită, formativ și autoregulatoriu. În general, competențele la care se raportează evaluările sunt constituite de atitudinile-valori promovate prin activități. Întrucât unul dintre dezideratele acestei discipline este de a învăța elevul să se cunoască, este util să de utilizze interevaluările (evaluări ale fiecărui elev pentru co-echipieri) care să se raporteze la un set de comportamente așteptate formulate anterior frontal cu elevii și notate pe tablă la un loc vizibil. Pentru ca modul de realizare să fie mai creativ, se pot utiliza diverse modalități: culori, adjective adecvate temei, calificative, forme geometrice, simboluri ș.a. Este esențial ca feedback-urile date de elevi să fie

motivate, astfel elevii vor putea înțelege de ce trebuie să schimbe ceva în atitudine, și assertiv, evitându-se atacul la persoană și limitându-se la acțiunea făcută de cel evaluat. Lucrând în acest fel, elevii exersează experiența de a fi „criticat” modul lor de lucru nu persoana, și au oportunitatea de a primi sugestii utile și formative de schimbare. Pe lângă acest aspect, interevaluările la anumite teme pot ajuta în construcția sociogramei clasei pentru diverse subiecte (spre exemplu, se poate identifica structura socială a clasei în funcție de percepția elevilor cei mai bine apreciați pentru intervențiile de la orele de gestionare a conflictelor), care poate fi de ajutor în intervenția la clasă pentru rezolvarea unor situații problematice.

Evaluarea este necesară la ședințele de consiliere încrucișând progresul perceput de elev și de ceilalți în atitudini și conduită. Pentru a se putea observa evoluția fiecărui se pot aplica mai multe metode și tehnici:

1. Jurnale de monitorizare a conduitelor pentru programele de formarea a autocontrolului, prin care se pot urmări: frecvența acțiunilor pe care elevii vor să le scoată din conduită, momentele în care se petrec, persoanele care le generează, gândurile/emoțiile simțite. Aceste criterii pot constitui un punct de reper la începutul programelor sau ședințelor care vizează o schimbare, apoi, după câteva săptămâni de aplicare a sugestiilor de schimbare comportamentală, pot fi un reper de comparație cu tabelul completat la început
2. Portofoliul de consiliere care cuprinde toate lucrările elevului și constituie o resursă generoasă de comparație a schimbărilor pe care acesta le înregistrează la sfârșit de semestrul/an
3. Diplomele de participare/implicare în diverse activități
4. Forumuri de discuții online prin care intervențiile personale se stochează și reflectă în timp evoluția atitudinală
5. Discuțiile cu profesorii de la clasă și cu familia, prin care li se cere să identifice dacă au sesizat schimbări comportamentale/atitudinale ale elevilor pe o perioadă de timp
6. Crearea unui album al clasei în care fiecare elev are o pagină unde atât el, cât și orice coleg sau profesor scrie despre el o dată pe semestrul (se pot alege mai multe criterii de urmărit, care să fie, în același timp, repere în comparația schimbărilor atitudinale)
7. Chestionare de autoevaluare/interevaluare care pot fi completate la sfârșitul fiecărei activități sau perioade.

Este important ca în activitățile de consiliere profesorul – diriginte să implice indirect familia adolescentului prin sarcini de tip reflexiv pe care elevul să le facă acasă în urma activităților. Un alt aspect esențial de considerat în relația pe care dascălul o creează cu elevii este sprijinul necondiționat pe care profesorul trebuie să îl afirme și de care să îl asigure pe adolescent, în acest fel completând rețeaua de suport a acestuia pentru situațiile în care resursele personale nu reușesc să îl ajute în rezolvarea problemei.

Profesorul – diriginte ar putea transforma ora de consiliere într-o oportunitate de dezvoltare personală prin considerarea sugestiilor de mai sus, confirmând ideea că „adolescența nu este doar o perioadă importantă din viață, ci și singura perioadă când putem vorbi despre viață în sensul complet al cuvântului” (Houellebecq, 1994).

5.5. Intervenții personalizate (elevi în categorii de risc, învățare on-line, situații de criză etc.)

Elevii din categoriile de risc (elevi proveniți din medii dezavantajate, elevi cu CES, elevi proveniți din familii cu statut socio-economic scăzut, cu nivel redus de educație al părinților sau cu părinți plecați la muncă în străinătate, elevi cu rezultate școlare slabe, elevi cu absenteism școlar sau aflați în risc de abandon școlar), elevii care traversează situații de criză, și cei care nu au acces la tehnologiile digitale și respectiv la învățământul online, pot beneficia de activități de consiliere în diverse forme.

Activitățile de consiliere la clasă (în format fizic sau online) își pot arăta utilitatea și rolul important în integrarea elevilor cu CES. Profesorul diriginte, individual sau în echipă cu consilierul școlar, poate organiza activități de consiliere cu toată clasa, pe tematici diverse, conform programei în vigoare, în funcție de nevoi.

În cazul elevilor cu cerințe educative speciale (CES), integrați în învățământul de masă, intervențiile educaționale trebuie să fie adaptate, iar demersul didactic să fie flexibil și conceput în aşa fel încât măsurile educative aplicate să fie adecvate în funcție de nevoile specifice ale acestor elevi, astfel fiind facilitată formarea sau dezvoltarea competențelor vizate.

De exemplu, în cazul elevilor cu tulburări specifice de învățare (TSI), prin Ordinul OMEN nr. 3124/2017, li se asigură o serie de măsuri educaționale specifice (adaptare și augmentare curriculară, măsuri și instrumente compensatorii), având ca obiectiv principal susținerea acestora pe tot parcursul procesului instructiv-educativ, astfel încât să beneficieze de oportunități egale de dezvoltare. Un exemplu de metodă care și-a dovedit utilitatea pentru acest tip de tulburări este harta mentală, care facilitează performanța în cazul acestor elevi.

De asemenea, în situația în care în clasă există elevi cu CES, activitățile de consiliere la clasă, (fizic sau în mediul online) pot beneficia de pe urma colaborării dirigintelui cu profesorul itinerant/de sprijin, rolul acestuia din urmă fiind acela de structurare și adaptare a sarcinilor de lucru, explicarea suplimentară a cerințelor/sarcinilor de lucru, facilitarea răspunsurilor respectivelor elevi. De asemenea, o altă resursă valoioasă pentru desfășurarea activităților din cadrul disciplinei Consiliere și orientare, este reprezentată de consilierul școlar, care datorită expertizei în domeniul, poate aduce plus valoare acestora.

Cel mai important aspect, din perspectiva elaborării și desfășurării activităților de consiliere la clasă, este acela de a forma /dezvolta competențele specifice ale elevilor cu CES. Întrucât copilul cu CES se poate confrunta cu diverse probleme emoționale și comportamentale, cu o imagine de sine scăzută și probleme de relaționare cu ceilalți, accentul trebuie pus pe dezvoltarea acelor abilități deficitare, care să-l ajute să-și depășească dificultățile, să-și dezvolte o imagine de sine pozitivă, să formeze și să mențină relații sănătoase cu ceilalți, în special cu covârșnicii. În lipsa unui sprijin adecvat, dificultățile de învățare vor persista, iar problemele emoționale și comportamentale pot duce la izolare prin excludere din cadrul grupului, iar frustrările permanente pot conduce la creșterea riscului de abandon școlar. În ecuația formării

competențelor acestor elevi, trebuie inclusă familia, care poate juca un rol important mai ales în contextul unei eficiente comunicări și colaborări cu școala.

Alte categorii de risc se referă la elevi care trăiesc în comunități dezavantajate, comunități sărace, elevi care provin din familii cu o situație financiară precară, elevi care nu au acces la internet și deci nu au acces la învățământul online, elevi proveniți din familii cu mulți copii care dispun de un unic dispozitiv digital, al căror program școlar se suprapune, sau care nu dispun de spațiu suficient în locuință pentru a-și desfășura activitatea de învățare în condiții normale. Există de asemenea elevi aflați în situația de a munci pentru a ajuta la întreținerea familiei, elevi proveniți din familii care migrează dintr-un loc în altul din diverse motive. Există de asemenea elevi proveniți din familii în care unul din părinți sau chiar ambii părinți sunt șomeri și nu dispun de resursele necesare susținerii copilului pentru a participa în condiții bune la procesul instructiv-educativ. Nu în ultimul rând o altă categorie dezavantajată o reprezintă copiii care au unul sau ambii părinți plecați la muncă în străinătate, acești copii rămânând în îngrijirea rudelor.

În aceste situații, școala ar putea interveni pe câteva căi. Una dintre acestea ar putea fi prin realizarea unor parteneriate cu diverse entități precum:

- comunitatea locală, care trebuie să se implice în mai mare măsură în rezolvarea acestei probleme și să asigure pe cât posibil accesul la astfel de activități, prin alocarea de resurse și prin implicarea elevilor dezavantajați și a familiilor acestora;
- instituții și organizații diverse, ONG-uri care pot asigura/sponsoriza din fonduri proprii achiziționarea de materiale precum auxiliare sau caiete de lucru, necesare pentru a asigura participarea acestor elevi la procesul educațional și dezvoltarea competențelor corespunzătoare;
- diferiți agenți sociali (agenți economici, organizații diverse cu caracter cultural, religios, etc.), care se pot implica în mod direct, în vederea facilitării accesului la educație a acestor elevi.

Alte modalități prin care școala, prin intermediul personalului didactic se poate implica, sunt:

- transmiterea de materiale în format letric (materialul de învățat cu explicații detaliate, sarcini de rezolvat și fișe de lucru, etc) prin intermediul mediatorilor școlari, al asistenților sociali din primărie, sau al altor persoane disponibile;
- înregistrarea digitală a lecțiilor și comunicarea acestora pe telefon;
- utilizarea serviciilor poștale (cheltuielile fiind decontate din fondurile comunităților locale, ale ONG-urilor, sau chiar din fondurile școlii, acolo unde este posibil).
- profesorul diriginte va transmite părinților elevilor respectivi, programul stabilit la nivelul școlii, precum și alte informații ce pot facilita învățarea online.
- În cazul elevilor care nu au acces sau au acces limitat la internet și dispozitive necesare învățării online, se pot realiza activități diverse, prin intermediul unor fișe de lucru în format letric, transmise elevilor print-una din modalitățile menționate mai sus:
- completarea unei agende zilnice/ săptămânale cu activitățile realizate școală și de acasă;
- alcătuirea unui jurnal al emoțiilor; alcătuirea unui jurnal de stres etc;
- fișe de lucru, exerciții diverse cu tematici diverse: autocunoaștere, comunicare eficientă, obiective de carieră etc;
- completarea unor chestionare, a unor propoziții/fraze lacunare, exerciții de reflecție.

5.5. Bune practici și experiențe ale practicienilor în educație

Un exemplu concret de bună practică o reprezintă programa școlară pentru disciplina opțională “**Fii activ, pregătește-ți accesul la succes**”, adresată elevilor de liceu. Această programă școlară, aprobată prin OMEN 3843/26.04.2012, poate fi studiată în cadrul curriculumului la decizia școlii sau în cadrul ariei curriculare *Consiliere și orientare*, pe durata unui an școlar, având alocată 1 oră/ săptămână. Programul își propune să capitalizeze competențele și cunoștințele elevilor legate de piața muncii, și să susțină intereselor lor educaționale și/sau profesionale. Opționalul este organizat în 5 module tematice:

- Modulul I Vreau să muncesc. Care sunt resursele mele?
- Modulul II Căutarea unui loc de muncă. Care sunt informațiile de care am nevoie și cum le pot obține?
- Modulul III Primul loc de muncă - documentele de angajare, specificul muncii, antreprenoriat
- Modulul IV Sănătatea și protecția în muncă
- Modulul V Autoeducația continuă - un drept și o responsabilitate

Competențele ce se urmărește a fi dezvoltate pe parcursul opționalului sunt: competențe sociale și civice; competențe antreprenoriale; competența de a învăța să învețe; competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere.

În același timp, este vizată dezvoltarea la elevi a unor abilități importante precum: autocunoaștere prin explorarea punctelor forte și a celor slabe, identificarea resurselor personale, a intereselor, aspirațiilor și atitudinilor, dar și a valorilor legate de stilul de viață dorit, abilități de luare a deciziilor în general, și abilități de planificare a carierei. Din această perspectivă, școala are un rol important în acest proces, ajutând elevii să facă cele mai bune alegeri posibile pentru viața lor. Cariera poate fi văzută ca o *aventură personală*, de aceea este important ca elevii să facă alegerile de carieră potrivite.

Competențele generale vizate de opțional se referă la: capitalizarea resurselor personale pentru stabilirea și realizarea obiectivelor profesionale, explorarea, evaluarea și interpretarea unor informații relevante de pe piața muncii, elaborarea unei strategii personale de dezvoltare profesională.

Competențele specifice vizate se referă la: analizarea relației dintre trăsăturile personale, rezultatele academice și experiențele de viață, planificarea dezvoltării resurselor personale, analiza diferitelor profesii și a dinamicii locurilor de muncă, analiza documentelor solicitate de angajatori, dezvoltarea unui plan de carieră pe termen scurt sau lung, identificarea opțiunilor sau alternativelor, etc.

Activitățile programului sunt flexibile, putând fi adaptate de profesor la nevoile grupului clasă. Metodele folosite pe parcursul activităților de învățare sunt interactive, implicând în mod activ

fiecare elev. Pe parcursul programului, profesorii pot coopera cu consilierul școlar, părinții, agenți economici, reprezentanți ai unor ONG-uri precum și Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de muncă.

Un alt exemplu de bune practici este proiectul POSDRU/2.1/160/S/132690, „**Construiește-ți cariera pas cu pas!**” Consiliere și orientare profesională pentru elevii din regiunile Centru și Sud-est”, proiect dezvoltat în cadrul unui parteneriat între Universitatea “Ovidius” din Constanța, Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați, Universitatea de Medicină și Farmacie din Târgu Mureș și Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu. În cadrul proiectului, un grup de 500 de elevi din clasele a VIII-a – a XII-a au beneficiat de consiliere și orientare profesională. Facilitățile oferite elevilor implicați au inclus servicii de consiliere individuală și de grup, consiliere online, participarea la târguri educaționale și tabere de dezvoltare profesională, etc. Un alt proiect de succes s-a dovedit a fi **Antrenament pentru viitor**, un proiect lansat în cadrul Summitului Romanian Business Leaders în anul 2018, care a fost deja testat în orașele București, Cluj și Constanța. Beneficiarii direcți ai proiectului au fost peste 500 de elevi de liceu și gimnaziu. Proiectul s-a desfășurat inițial în mediul offline. Ulterior, datorită contextului pandemiei COVID 19, proiectul a continuat să se desfășoare în mediul online, oferind elevilor de liceu un program complex de orientare a carierei, ce se întinde pe durata mai multor luni. Prin intermediul sesiunilor de formare, atelierelor de lucru, testelor și a ședințelor individuale de orientare și consiliere a carierei, elevii au ocazia să-și descopere interesele, abilitățile, aptitudinile, resursele personale. În plus, proiectul oferă elevilor posibilitatea unor vizite în organizații, companii, fiind facilitat astfel contactul direct cu profesii diferite, precum și întâlniri cu specialiști din domenii profesionale de interes pentru elevi.

Un alt exemplu de succes este proiectul **ROSE**, un proiect puncte privind învățământul secundar, derulat de Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iași, care organizează școli de vară, grupul țintă vizat fiind elevii de liceu, în special elevii dezavantajați social. În acest scop, sunt organizate cursuri ce au ca obiectiv încurajarea acestor elevi în a-și finaliza studiile liceale și eventual a-și continua traseul educațional prin accesarea învățământului terțiar.

Un program interesant de dezvoltare a abilităților socio-emotionale și de promovare a fericirii și a stării de bine la elevi este cel propus și aplicat de Ian Morris la Wellington College, Anglia, începând cu anul 2006. Programul se numește **“Teaching Happiness and Well-being in Schools”**. Programul vizează dezvoltarea la elevi a abilităților social-emotionale și de reziliență și reprezintă o resursă importantă care-i ajută să învețe să dezvolte atitudini, cunoștințe, practici și abilități esențiale pentru construirea fericirii într-un mod creativ și angajant. Ideea principală ce stă la baza programului este aceea că în centrul educației ar trebui să fie fericirea și starea de bine a elevilor, iar programul oferă instrumentele necesare realizării acestui lucru. Pornind de la constatarea conform căreia “Profesorii fericiti predau mai bine, iar elevii fericiti învață mai bine”, programul aplică principiile psihologiei pozitive, fiind promovate și dezvoltate emoțiile pozitive, o atitudine optimistă, mentalitatea de creștere, reziliență în confruntarea cu adversitățile, rezolvarea problemelor și luarea unor decizii adecvate, auto-determinarea și împăternicirea, și nu în ultimul rând creșterea angajării sociale și academice a elevilor. Activitățile propuse în cadrul programului și-au atins obiectivele propuse, prin aplicarea unei

varietăți de metode interactive de învățare, care au implicat în mod activ elevii și au făcut ca întregul program, care inițial fusese primit cu reticență, să fie un mare succes. Programul a fost ulterior inclus în curriculumul național din Anglia și Țara Galilor, fiind extins și adaptat și la ciclul primar.

Concluzii ale unor rapoarte tematice cu relevanță în Consiliere și orientare

Actualul sistem educațional, plasează responsabilitatea desfășurării activității de consiliere și orientare școlară și profesională a elevilor atât dirigintelui clasei, în cadrul orelor dedicate ariei curriculare Consiliere și orientare, cât mai ales, consilierului școlar, care oferă servicii specializate în unitățile de învățământ prin intermediul cabinetelor școlare/interșcolare și al CJAPP/ CMBRAE. (Lițoiu, 2020, Consiliere și orientare profesională. Ghid pentru licee, București)

Activitățile desfășurate de către profesorii dirigenți și consilierii școlari, sub forma orelor de dirigenție/ consiliere în cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare, (*planul cadru la acest moment nu prevede nici o oră în trunchiul comun*), urmăresc să ofere elevilor experiențe care facilitează transferul de abilități, atitudini și cunoștințe în activitatea școlară și în viața reală, sporesc motivația și interesul pentru învățare, contribuie la dezvoltarea în plan personal, social și profesional și la dobândirea unui comportament responsabil, necesar realizării cu succes a planurilor. Astfel, prin intermediul acestor activități se vizează explorarea și valorificarea experiențelor proprii, a trăirilor, emoțiilor, atitudinilor și comportamentelor cu care elevii se confruntă zi de zi și exersarea unor abilități de management eficient al acestora.

Programa școlară de Consiliere și orientare, deși elaborată în 2006, a fost concepută pentru a fi abordată în mod flexibil, cadrul didactic având libertatea de a începe demersul didactic, la orice clasă, cu oricare dintre competențele specifice, în funcție de nevoile elevilor. Cele două discipline din aria curriculară Consiliere și orientare (Dezvoltare personală în învățământul primar și Consiliere și dezvoltare personală la gimnaziu) se continuă în clasa a IX-a din perspectiva asigurării stării de bine a elevilor, în acord cu particularitățile acestora, dar și cu nevoile claselor de elevi. Acest specific imprimă documentelor curriculare flexibilitate în abordarea competențelor, ceea ce solicită dirigenților cunoaștere, putere de adaptare și creativitate a intervențiilor educaționale pentru dezvoltarea personală a adolescentilor.

Dirigintele desfășoară activități de suport educațional, consiliere și orientare profesională pentru elevii clasei pe care o coordonează, cuprinzând: teme stabilite pe baza programelor școlare pentru aria curriculară „Consiliere și orientare” în vigoare; teme privind educația rutieră, educația și pregătirea antiinfracțională a elevilor, protecția civilă, educația antiseismică, antidrog, împotriva traficului de persoane etc.; activități educative extrașcolare, activități pe care le stabilește după consultarea elevilor și în concordanță cu specificul vîrstei și nevoilor identificate pentru colectivul respectiv de elevi. Pentru a se asigura o comunicare constantă, promptă și eficientă cu părinții, dirigintele realizează activități de suport educațional și consiliere pentru părinți.

REPERE METODOLOGICE ÎN CONSILIERE ȘI ORIENTARE PENTRU TRANZIȚIA DE LA CLASA a VIII-a LA CLASA a IX-a

Activitățile specifice funcției de diriginte, de oferire a suportului educațional, consiliere și orientare profesională pentru elevii clasei pe care o coordonează, sunt desfășurate de către diriginte, în funcție de prevederile planurilor-cadru. Astfel, la clasa a IX-a, în afara orelor de curs, deoarece ora de orientare și consiliere nu este prevăzută în planul-cadru. În această situație, dirigintele stabilește, prin consultarea clasei de elevi, un interval orar în care acesta va fi la dispoziție elevilor, pentru desfășurarea activităților de suport educațional, consiliere și orientare profesională, într-un spațiu prestabilit și destinat acestei activități. Intervalul orar este anunțat elevilor, părinților și celorlalte cadre didactice. Planificarea orei destinate acestor activități se realizează cu aprobarea directorului unității de învățământ, iar ora respectivă se consemnează în condică de prezență a cadrelor didactice. Planificarea activităților dirigintelui se realizează de către acesta semestrial și anual și se avizează de către directorul adjunct sau directorul unității de învățământ.¹²

Oră săptămânală de dirigenție, utilizată în cele mai multe cazuri în oră de consiliere și dezvoltare personală/orientare, evidențiază nevoia de sprijin pe care cadrele didactice au resimțit-o și încă o resimt în ceea ce privește dezvoltarea propriilor abilități și metodele și instrumentele de lucru.

Faptul că există doar o oră pe săptămână pentru a analiza, în principal, toate aspectele comportamentale și atitudinale, incluse prin conținut și finalitate în cadrul ariei curriculare Consiliere și orientare, înseamnă că este necesară o schimbare de abordare a acestei ore de curs. Astfel, se impune deplasarea accentului de la aspectele administrative-organizatorice specifice managementului clasei de elevi, așa cum se întâmplă în realitate, la crearea unor situații de învățare/ dezvoltare și exersare a abilităților în care elevii să relateze, să comunice, să se exprime prin evidențierea calităților personale, să aibă încredere în sine și în ceilalți, să ia decizii și să-și asume responsabilități, să negocieze în situații conflictuale, dar și în privința sarcinilor de lucru, să-și exprime emoțiile și să înțeleagă consecințele. De fapt, acest lucru înseamnă să revenim la semnificația primară a orei de dirigenție/ consiliere, uitată sau ignorată sub asediul sarcinilor administrative-birocratice care trebuie îndeplinite în contextul școlar.

Nu întâmplător, participarea la ora de dirigenție/ consiliere nu este evaluată prin acordarea notelor, ea are în vedere evidențierea și monitorizarea progresului înregistrat de elevi cu privire la dezvoltarea competențelor specifice, urmărite conform curriculumului. Mai mult, preponderența activităților practice realizate în cadrul acestei ore ar trebui să asigure elevilor, dar și profesorilor, certitudinea găsirii unor răspunsuri la întrebări care vizează calitatea relațiilor stabilite și a nivelului de comunicare atins, frecvența comportamentelor adaptative și dezirabile necesare tranziției spre viață activă, nivelul de maturizare afectiv-emoțională etc.

Prin urmare, revenirea la specificul declarat al orei de Dirigenție, oferind acesteia toate dimensiunile sale formative, în raport cu activitățile celor cinci module tematice menționate anterior pentru aria curriculară Consiliere și Orientare, se impune ca o necesitate obiectivă, la fel ca și raționalizarea sarcinilor biocratice aferente profesorului-diriginte. (N. Lițoiu, 2020)¹³

¹² Anexa 1 la Ordinul M.E.C.I. nr. 5132/10.09.2009 privind activitățile specifice funcției de diriginte; Adresa MEN Nr.38546/13.09.2017- precizări dirigenție

¹³ Lițoiu, 2020, Consiliere și orientare profesională. Ghid pentru licee, București

Referințe

Houellebecq, M. (1994) *Extension du domaine de la lutte*. Editions Maurice Nadeau, Paris

Ministerul Educației Naționale. *Programele școlare de Consiliere și dezvoltare personală, clasele V-VIII*. Anexa 2 a OMEN nr. 3393/28.02.2017

Ministerul Educației și Cercetării. Consiliul Național pentru Curriculum. *Programe școlare pentru Aria curriculară Consiliere și orientare clasele IX-XII*. Anexa la OMEC nr. 5287/09.10.2006

Durlak, J. A.; Weissberg, R. P.; Dymnicki, A. B.; Taylor, R. D.; Schellinger, K. B. 2011. The Impact of Enhancing Students' Social and Emotional Learning: A Meta-Analysis of School-Based Universal Interventions. In: Child Development, January/February 2011, Volume 82, Number 1, Pages 405–432)

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/2017-progr/118_Consiliere%20si%20dezvoltare%20personalala.pdf

http://programe.ise.ro/Portals/1/Curriculum/Progr_Lic/CO/Consiliere%20si%20orientare_clasele%20a%20IX-a%20-%20a%20XII-a.pdf

<http://www.povesticutalc.ro/povesti-Povestea-vasului-crapat.html>

<https://www.cert.ro/vezi/document/securitatea-in-retelele-sociale-si-controlul-parental>

https://www.academia.edu/39242564/Riturile_de_Trecere_Arnold_Van_Gennep

<https://viataverdeviu.ro/vizualizarea-o-unealta-puternica-la-indemana-oricui>

<https://edict.ro/necesitatea-abordarii-metodei-socratice-in-dezvoltarea-adolescentului>

<https://expertprogrammanagement.com/2020/10/honey-and-mumford/> <http://www.consultanta-psihologica.com/tehnici-eficiente-in-comunicarea-asertiva/>

<https://sites.google.com/site/aboutlifebalance/succesul-financiar/3-tehnici-de-invatare-rapida-si-eficienta>

<https://bloguldirligintelui.files.wordpress.com/2014/11/managementul-informatiilor.doc>

Colectiv de autori:

Coordonator: Daniela Călugăru, Inspector, Direcția Generală Învățământ Preuniversitar, Ministerul Educației

Bulai Diana Luminița	Profesor consilier școlar, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Galați
Neacșu I. Elena Lucreția	Profesor consilier școlar, Colegiul Național "Alexandru Odobescu", Pitești
Albu C. Daniela Mihaela	Profesor Colegiul Național "Mihai Eminescu", Buzău
Ciucă Emilia Rodica	Profesor consilier școlar, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Argeș
Gârdan Melania- Maria	Profesor consilier școlar, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Sălaj
Barbu S. Daniela	Inspector școlar, Inspectoratul Școlar al Județului Ilfov
Călineci Marcela Claudia	Profesor consilier școlar, Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională
Mitrofan Luminița Doina	Profesor consilier școlar, Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, Școala Gimnazială Nr. 195, București
Şandru N. Ioana	Profesor consilier școlar, Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, Colegiul Național "Mihai Viteazul", București
Stănculescu Aurelia Florina	Profesor consilier școlar, Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională
Munteanu Alina	Profesor consilier școlar, Centrul Municipiului București de Resurse și Asistență Educațională, Colegiul Național Dinu Lipatti, Liceul de Coregrafie Floria Capsali, București